ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Нове щомісячне опитування підприємств

Випуск 27. (07.2024)
Український бізнес під час війни

Виконавець проєкту:

ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

Громадська організація «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Автори звіту:

Оксана Кузяків, виконавча директорка ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», керівниця проєкту «Підтримка Громадської ініціативи «За чесну та прозору митницю»

Євген Ангел, старший науковий співробітник ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Анастасія Гулік, наукова співробітниця ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Ірина Федець, старша наукова співробітниця ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій»

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю ГО "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій".

ГО «ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ»,

01054 Київ, Україна, вул. Рейтарська 8/5-А,

тел.: +38(044) 278-63-42; +38 (044) 278-63-60; факс: +38(044) 278-63-36

institute@ier.kyiv.ua
www.ier.com.ua
Facebook ІЕД
Facebook За чесну та прозору митницю
Телеграм-канал «Чесна митниця»

ПРО НОВЕ ЩОМІСЯЧНЕ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ «УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ»

Шановні пані та панове, представляємо вашій увазі **двадцять сьомий випуск** щомісячного опитування керівників підприємств «Український бізнес під час війни».

Потреба у вичерпній інформації про економічну ситуацію є важливою для економічної політики під час війни. Для швидкого збору інформації про поточний стан економіки та прогнозування економічних тенденцій на майбутнє ІЕД проводить щомісячне опитування підприємств із застосуванням підходу кон’юнктурних досліджень (або Business Tendency Survey). Методологію BTS використовують у світі для оцінки економічної ситуації з «базового рівня» — суджень та очікувань основних економічних агентів – керівників підприємств та підприємців. Результатом кон’юнктурних досліджень є коротка, "стисла" картина економіки або окремого сектору, економічні тенденції в коротко- та середньостроковій перспективі та майбутні «поворотні» точки циклу економічної активності.

Щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни» складається з двох частин. У першій частині респонденти дають відповіді на питання про зміну основних показників діяльності та короткострокові прогнози щодо майбутніх змін цих же показників. Мова йде про динаміку випуску (виробництво), реалізації (продажі), експорту, заборгованостей, цін, нових замовлень, зайнятості тощо. Оцінки та очікування щодо змін ділового клімату та фінансово-економічної ситуації на підприємстві в перспективі на пів року також у фокусі нашої уваги. У цій частині опитування використано методологію кон’юнктурних опитувань, гармонізовану відповідно до вимог Joint Harmonised EU Programme of Business and Consumer Surveys (BTS). Там, де можливо, ми будемо порівнювати дані з даними щоквартального опитування підприємств «Ділова думка», які проводяться з 1998 року. Друга частина щомісячного опитування підприємств присвячена впливу війни на виробничу діяльність підприємств та експорт, оцінкам державної політики з підтримки бізнесу.

Результати представлено в різних вимірах (за кількістю працівників, галузями, областями України).

Щомісячне опитування підприємств «Український бізнес під час війни» було започатковано ІЕД на початку 2022 року як реакцію на виклики для економічного врядування, породжені повномасштабною війною росії проти України. Реалізація цієї ініціативи стала можливою завдяки змінам у плані реалізації проєкту «За чесну та прозору митницю», який фінансувався Європейським Союзом, співфінансувався МФ «Відродження» та благодійним фондом ATLAS Network (США), і відбувалась під егідою цього проєкту з травня 2022 року по грудень 2023 року. Із січня до квітня 2024 року дослідження відбувалося в рамках проєкту "Екстрена підтримка громадянського суспільства та ЗМІ у відповідь на війну в Україні", який реалізувався завдяки фінансовій підтримці Європейського Союзу.

Ми вдячні аналітичній системі YouControl (https://youcontrol.com.ua/) за можливість використання даних для формування панельної вибірки.

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю ГО "Інститут економічних досліджень та політичних консультацій".

ЗМІСТ

ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ У ПРОЧИТАННІ ЦЬОГО ЗВІТУ 5
СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ 7
ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ....11
ІНДЕКС ВІДНОВЛЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ.... 11
ПОКАЗНИКИ ТА ОЧІКУВАННЯ В ПЕРСПЕКТИВІ НА ПІВ РОКУ 11
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.... 11
ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.... 12
ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАСТУПНІ ДВА РОКИ.... 13
НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ 13
Дворічні очікування 13
Піврічні очікування 14
Тримісячні очікування 15
ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ....16
АГРЕГОВАНИЙ ПОКАЗНИК ПЕРСПЕКТИВ ПРОМИСЛОВОСТІ 16
ВИРОБНИЦТВО 17
Зміни щодо попереднього місяця....17
Очікування щодо змін виробництва 17
ПРОДАЖІ.... 18
Зміни щодо попереднього місяця....18
Очікувані зміни продажів....18
ЕКСПОРТ.... 19
Зміни щодо попереднього місяця....19
Очікувані зміни експорту....19
ЗАПАСИ СИРОВИНИ 20
Зміни щодо попереднього місяця....20
Очікувані зміни запасів сировини 20
ЗАПАСИ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ 21
Зміни щодо попереднього місяця....21
Очікувані запаси готової продукції....21
НОВІ ЗАМОВЛЕННЯ.... 22
Зміни щодо попереднього місяця....22
Очікувані зміни нових замовлень 22
Забезпеченість замовленнями наперед....23
ЦІНИ НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ 24

Зміни щодо попереднього місяця 24
Очікувані зміни цін на сировину та матеріали 24
ЦІНИ НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ (ВІДПУСКНІ ЦІНИ) 25
Зміни щодо попереднього місяця 25
Очікувані зміни цін на готову продукцію 25
ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ 26
Зміни щодо попереднього місяця 26
Очікувані зміни дебіторської заборгованості 26
КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ 27
Зміни щодо попереднього місяця 27
Очікувані зміни кредиторської заборгованості 27
ПОДАТКОВА ЗАБОРГОВАНІСТЬ 28
Зміни щодо попереднього місяця 28
Очікувані зміни податкової заборгованості 28
КІЛЬКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ 29
Зміни щодо попереднього місяця 29
Очікувані зміни кількості працівників 29
ПРАЦІВНИКИ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСТКАХ 30
Зміни щодо попереднього місяця 30
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках 30
КВАЛІФІКОВАНІ ТА НЕКВАЛІФІКОВАНІ ПРАЦІВНИКИ 31
Кваліфіковані працівники 31
Некваліфіковані працівники 32
СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА ОПИТУВАННЯ 33
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМСТВА 33
Проблеми ведення бізнесу під час війни 33
Перешкоди для зростання виробництва 36
Вплив війни на завантаження виробничих потужностей/обсяги виробництва 38
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ 40
ВПЛИВ ВИМКНЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ 42
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА 44
Оцінка державної політики з підтримки бізнесу 44
МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ 46
ВИБІРКА 46
Додаток 1. Вибрані результати опитування в цифрах 47

ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ У ПРОЧИТАННІ ЦЬОГО ЗВІТУ

Кого ми опитуємо? У цьому опитуванні використано панельну вибірку, тобто ми опитуємо одні й ті ж суб’єкти підприємницької діяльності. Під час двадцять сьомої хвилі опитування отримано відповіді від 483-х респондентів.

Рис. 1. Кількість опитаних підприємств

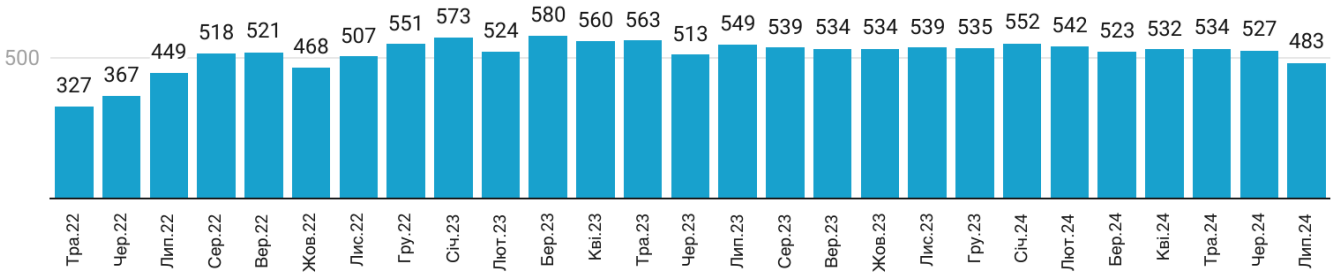

Серед опитаних переважно промислові підприємства (89%), розташовані у 21-му із 27-ми регіонів України, зокрема у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях та в місті Києві. Серед опитаних представлено підприємства всіх розмірів за кількістю працівників.

Рис. 2. Кількість опитаних підприємств за розмірами

Як ми збираємо дані? Дані було зібрано за допомогою поєднання декількох методів збору даних: телефонне інтерв’ю представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми інтерв’юерами та, у невеликій кількості випадків, самостійне заповнення онлайн-форми представниками підприємств, які під час попереднього телефонного контакту висловили бажання самостійно внести дані до онлайн-форми.

Як обраховуються наші показники? Усі показники обраховуються за єдиною методологією. Для показників економічних тенденцій та очікувань ми зараховуємо відповіді як +1, якщо підприємство відповідає, що показник збільшився, 0 — якщо він не змінився і -1 — якщо зменшився. Наприклад, якщо зі ста респондентів двадцять вказали на зростання виробництва, п’ятдесят респондентів звітували про його скорочення, і тридцять зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від’ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, у яких зросло виробництво, є більшою (меншою) ніж кількість тих, у яких виробництво скоротилось. Кожний індекс більший за +0,05 або менший за -0,05 є статистично значущим і відрізняється від нуля з імовірністю помилки 5%.

Як «читати» наші показники? Наші показники називаються «індексами», що є синонімом термінів «балансовий індекс», «балансовий показник». Усі індекси є різницею між частками респондентів, що

звітували про зменшення, та тими, що звітували про збільшення показника. Чим більше значення індексу, тим більші темпи зростання показника, чим менше значення індексу, тим більші темпи падіння показника. Для більшості показників більше значення індексу означає позитивну тенденцію, винятком є показники заборгованостей, кількості працівників у вимушених відпустках та труднощі з пошуком персоналу. Тут усе навпаки: чим більше індекс, тим більші темпи зростання заборгованостей, збільшення кількості людей у вимушених відпустках чи труднощів (це погано), а чим менше індекс, тим більші темпи скорочення заборгованостей, зменшення кількості людей у вимушених відпустках чи труднощів (це добре).

Коли проводилось опитування? Польовий етап двадцять сьомої хвилі тривав із 16 липня до 31 липня 2024 року. Керівники підприємств порівнювали результати роботи в липні 2024 року з червнем 2024 року, оцінювали стан того чи іншого показника на момент проведення опитування (липень 2024 року) та давали прогнози на наступні два – три чи шість місяців, залежно від питання. В окремих питаннях, де це було зазначено, результати роботи порівнювали з довоєнним часом (період до 24 лютого 2022 року) або з аналогічним періодом попереднього року. Опитувані давали прогнози на наступні три місяці роботи.

СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ

На тлі проблем з електрикою в липні 2024 року зафіксовано різке сповільнення темпів відновлення та суттєве погіршення піврічних очікувань бізнесу (хоча вони й залишаються позитивними). Натомість темпи скорочення оптимістичних очікувань у короткостроковій перспективі призупинились, а довгострокові плани бізнесу навіть дещо покращились. Індекс Відновлення Ділової Активності зменшився втричі, водночас Агрегований показник перспектив промисловості суттєво не змінився. Виробничі показники продовжують тенденцію до поступового погіршення, а очікування залишаються без істотних змін. Темпи скорочення кількості працівників уповільнились, водночас знову різко зросли труднощі в пошуку працівників необхідної кваліфікації. Очікування щодо змін цін сировини та матеріалів і цін на готову продукцію продовжують зростати. Перешкода «Перебої з електрикою» залишилась на першому місці в переліку перешкод із суттєвим збільшенням значення, а перешкода «Небезпечно працювати» зберегла друге місце в переліку перешкод для ведення бізнесу. Водночас, зі збільшенням значення перешкода «Брак робочої сили» замикає трійку основних перешкод. Нейтральні оцінки економічної політики уряду суттєво збільшились, а невизначеність в оцінках зменшилась. Середні втрати робочого часу через вимкнення електропостачання становили 14% у червні 2024 року.

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОГО КЛІМАТУ ТА КОН’ЮНКТУРИ

- ІНДЕКС ВІДНОВЛЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ в липні 2024 року зменшився втричі, із 0,37 до 0,13.
- ІНДЕКС ПОТОЧНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ після поступового зростання два місяці поспіль у липні зменшився із 0,13 до 0,07.
- Очікування підприємств щодо змін фінансово-економічної ситуації в піврічній перспективі зменшились удвічі, ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ становить 0,22 (був 0,55).
- Значення ІНДЕКСУ ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА зменшилось із 0,09 у червні до 0,03 у липні.
- Очікування щодо змін загальноекономічного середовища через пів року також погіршились, ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА зменшився вдвічі, із 0,54 до 0,24.
- Дворічні очікування щодо перспектив розширення ділової активності дещо покращились, значення збільшилось із 0,09 до 0,13.
- Рівень невизначеності у дворічній перспективі три місяці поспіль суттєво не змінюється. Водночас невизначеність у піврічній та тримісячній перспективах суттєво зросла.

ВИРОБНИЦТВО

- Триває тенденція до поступового сповільнення темпів зростання виробництва: ІНДЕКС ЗМІН У ВИРОБНИЦТВІ зменшився з 0,18 до 0,16 через подальше зменшення частки тих, хто нарощував обсяги виробництва.
- Очікування підприємств на наступні три місяці залишаються оптимістичними, та суттєво не змінились після значного зменшення минулого місяця. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ОБСЯГІВ ВИРОБНИЦТВА становить 0,37 (було 0,38).
- Значення АГРЕГОВАНОГО ПОКАЗНИКА ПЕРСПЕКТИВ ПРОМИСЛОВОСТІ не змінилось суттєво порівняно з минулим місяцем. У липні значення становить 0,11 (було 0,12).

ПОПИТ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ

- Темпи зростання продажів дещо сповільнились, водночас обсяги нових замовлень залишились незмінними. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ПРОДАЖІВ зменшилось із 0,17 до 0,14, тоді як значення ІНДЕКСУ ЗМІН НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ, як і минулого місяця, становить 0,14.
- Очікування підприємств щодо попиту на наступні три місяці істотно не змінились. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПРОДАЖІВ становить 0,37 (було 0,38), а значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ, як і минулого місяця, становить 0,38.

ЦІНИ

- ІНДЕКС ЗМІН ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ три місяці поспіль не змінюється та становить 0,18. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ зростає вже два місяці поспіль, значення зросло із 0,20 до 0,38.
- ІНДЕКС ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ зменшився із 0,18 до 0,12. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ суттєво зріс, із 0,21 до 0,38.

ЗАБОРГОВАНОСТІ

- У липні порівняно з червнем показники накопичення заборгованостей суттєво погіршились. Показник дебіторської заборгованості збільшився з -0,17 до -0,11, показник кредиторської заборгованості збільшився в півтора раза, із -0,23 до -0,14. Показник податкової заборгованості також суттєво зріс, із -0,26 до -0,17.
- У тримісячній перспективі очікується подальше збільшення накопичень за всіма видами заборгованостей. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ збільшився з -0,30 до -0,17. Показник очікувань для кредиторської заборгованості збільшився з -0,32 до -0,17. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ збільшився з -0,35 до -0,20.

ЗАЙНЯТІСТЬ

- Зберігається тенденція до уповільнення темпів скорочення кількості працівників. ІНДЕКС ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ три місяці поспіль суттєво не змінюється, показник становить -0,09 (був -0,10).
- ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАЙНЯТОСТІ другий місяць поспіль поступово зростає, та становить -0,07 (було -0,09).
- ІНДЕКС ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСТКАХ зростає три місяці поспіль, у червні показник знову збільшився з -0,08 до 0,02, змінивши знак на додатний. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН різко зріс, збільшившись із -0,22 до нуля.
- У червні труднощі в пошуку працівників необхідної кваліфікації знову суттєво зросли. ІНДЕКС ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ НЕКВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ збільшився з 0,25 до 0,34. ІНДЕКС ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ КВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ збільшився з 0,28 до 0,49.

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ЗАМОВЛЕННЯМИ

- У липні 2024 року портфель замовлень серед опитаних підприємств зріс порівняно з червнем: середній термін нових замовлень склав 4 місяці. Це найбільше значення за попередній рік, воно істотно більше, ніж було в червні, коли термін нових замовлень складав 3,4 місяця.
- Частка підприємств, які мають замовлення не більше ніж на 2 місяці, склала 49%, що стало найменшим рівнем за останній рік. Ще в червні вона складала 55%.

ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

- Перебої з електроенергією істотно додали в значенні серед перешкод для ведення бізнесу, збільшившись із 65% до 78%, та залишилися на 1-му місці в рейтингу перешкод.
- Небезпека для роботи, викликана повномасштабним російським вторгненням, також збільшилась у значенні (із 54% до 58%) та зберегла за собою 2-ге місце в рейтингу перешкод для бізнесу.
- Зростання цін на сировину та товари суттєво зменшилося в значенні (із 46% до 32%) та опустилося з 3-го на 4-те місце, яке ця перешкода розділила з проблемою зменшення попиту (яка, у свою чергу, збільшилася з 28% до 32% та піднялася з 5-го місця).
- Брак робочої сили збільшився в значенні з 42% до 47% та піднявся з 4-го на 3-тє місце.

ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ДО ВІЙНИ ТА ЗАРАЗ

- Щоквартально ми використовуємо список перешкод для зростання виробництва з довготривалого квартального опитування підприємств «Ділова думка».
- У липні 2024 року серед таких перешкод для зростання виробництва найчастіше називали війну та несприятливу безпекову ситуацію.
- Друге, третє та четверте місця, відповідно, зайняли низький попит, проблеми з енергопостачанням (їхнє значення зросло в липні) та брак кваліфікованих працівників.

- Несприятливий регуляторний клімат зайняв 8-му позицію в цьому рейтингу, значно знизившись у порівнянні з 1 кварталом 2024 року.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА

- Частка позитивних оцінок політики уряду щодо підтримки бізнесу складає 6% та суттєво не змінюється вже близько року.
- Частка нейтральних оцінок цієї політики суттєво збільшилась із 59% до 66%, тоді як частка негативних оцінок дещо зросла: з 18% до 21%.

ЗАВАНТАЖЕНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ПОТУЖНОСТЕЙ У ПЕРІОД ВІЙНИ

- У липні 2024 року лише 11% підприємств повідомили, що працюють на повну потужність (100% і більше). Це найнижчий показник за всі хвилі опитування від жовтня 2023 року, що може підтверджувати сповільнення виробництва влітку через вимкнення електропостачання.
- У липні 23% підприємств працювали менше ніж на половину потужності або не працювали порівняно з довоєнним часом. Це також найвищий показник від осені 2022 року та зими 2022 – 2023 років, коли були проблеми з енергетикою.
- Скорочення завантаження виробничих постужностей значно торкнулося сектору МСП, тоді як серед великих підприємств зафіксовано лише незначні зміни.
- Середній бізнес був зазвичай лідером завантаження виробничих потужностей, однак у липні на майже повну та повну потужність, порівняно з довоєнним періодом, працювало лише 54% середніх підприємств, тоді як у червні показник становив 69%.
- Завантаження виробничих потужностей лише незначною мірою зменшилося для великого бізнесу: до 56% у липні 2024 року опустилася частка підприємств, які працюють на повну або майже повну потужність (57% у червні). У результаті, великий бізнес уперше від січня 2023 року вийшов на перше місце за рівнем завантаження виробничих потужностей.
- Харчова галузь залишається лідером із відновлення переробної промисловості, однак продемонструвала суттєве скорочення завантаження виробничих потужностей. У липні 2024 року 55% підприємств харчової галузі працювали майже на повну та повну потужність (70% у червні).
- Найнижчий рівень завантаження виробничих потужностей у металургії та металообробці – майже повністю або повністю завантажені лише 9% у липні (був 38% у червні).

ВПЛИВ ВИМКНЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

- Більшість (83%) підприємств тимчасово призупиняли роботу через вимкнення електроенергії в червні 2024 року.
- 39% підприємств припиняли діяльність лише на 1 - 10% робочого часу, а 31% зупинився на 11 - 25% робочого часу.
- У червні 2024 року через вимкнення електроенергії підприємства втратили 14% загального робочого часу.
- Більше втрат зазнали мікро- та малі підприємства (у середньому 21% та 15% робочого часу).
- Серед галузей найбільші втрати часу має виготовлення будматеріалів (21%), металургія, металообробка (20%) та деревообробка (20% робочого часу).

ПІДПРИЄМСТВА-ЕКСПОРТЕРИ

- У липні 2024 року 67% опитаних повідомили про експорт до війни, продовження експорту під час війни або ж започаткування експорту під час війни вперше.
- Більшості бізнесу вдалося налагодити експорт в умовах війни. У липні 2024 року 84% опитаних вказали, що експортували до війни, а також продовжували експортувати впродовж останніх 12-ти місяців (83% у червні).
- Частина бізнесу не може побороти нові виклики для експортної діяльності. Станом на липень 2024 року 14% підприємств експортували до початку війни, але не змогли відновити експорту впродовж

останніх 12-ти місяців. Подібні результати впродовж останнього року підтверджують стагнацію відновлення експортної діяльності.

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ

ІНДЕКС ВІДНОВЛЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ

Темпи відновлення ділової активності різко сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ВІДНОВЛЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ (З РОКУ В РІК) зменшилось утричі, із 0,37 до 0,13. Незначним чином зросла частка опитаних, які вказали на погіршення ситуації, (із 13,3% до 15,3%), водночас, суттєво зменшилась частка тих, у кого ситуація стала кращою, ніж була рік тому (із 50,7% до 28,2%). Частка тих, хто вважає, що в порівнянні з минулим роком нічого не змінилось, зросла, із 36,0% до 56,4%.

Розмір. Відновлення ділової активності суттєво залежить від розміру підприємства, водночас показник зменшився для всіх підприємств. Найкраще в порівнянні з минулим роком себе почувають великі підприємства, показник яких становить 0,35. Показник малих підприємств є суттєво нижчим (0,18). Показник малих підприємств становить 0,06. Найнижче та від’ємне значення показника мають мікропідприємства (-0,17).

Регіон. У регіональному розподілі найвищий показник мають Черкаська (0,70), Вінницька (0,68) та Запорізька (0,65) області. Найнижчими є показники Волинської (-0,37), Київської (-0,29) та Сумської (-0,25) областей.

Галузь. У галузевому розрізі найвище значення індексу зафіксовано для машинобудування (0,31), хімічної (0,22) та харчової (0,20) промисловості. Найнижчий показник має деревообробна промисловість (-0,11).

Рис. 3. Індекс Відновлення Ділової Активності

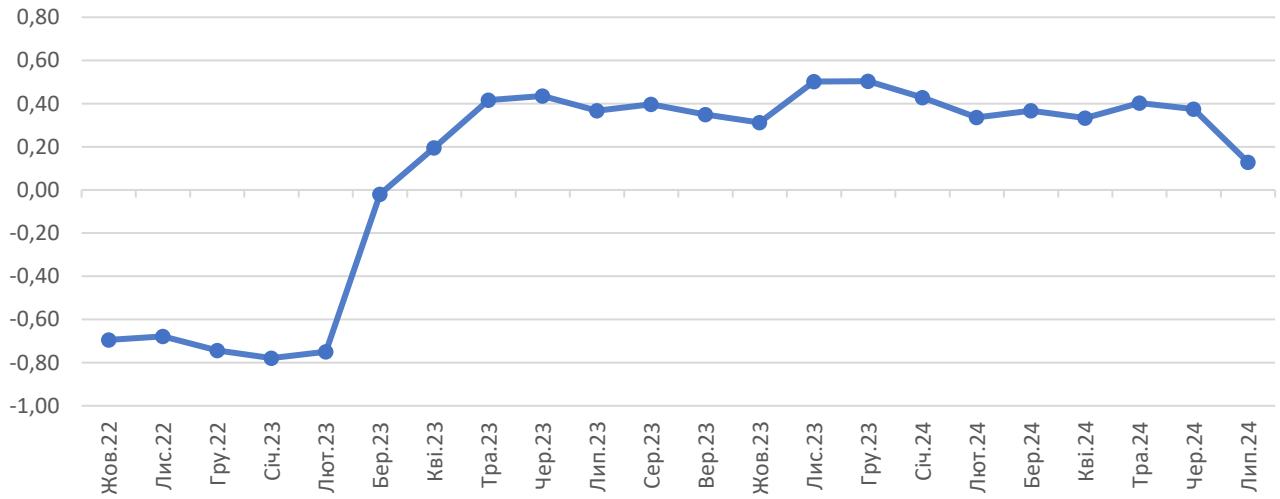

ПОКАЗНИКИ ТА ОЧІКУВАННЯ В ПЕРСПЕКТИВІ НА ПІВ РОКУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СИТУАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Оцінки фінансово-економічної ситуації за пів року погіршились після поступового двомісячного зростання. ІНДЕКС ПОТОЧНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ зменшився з 0,13 до 0,07. Зменшилась частка тих, хто оцінює фінансово-економічну ситуацію на підприємстві як добру (із 17,7% до 14,3%). Водночас, частка опитаних, що дають негативні оцінки, зросла з 9,4% до 12,6%. Частка тих, хто вважає фінансово-економічну ситуацію на підприємстві задовільною, істотно не змінилась та становить 73,1% (була 72,9%).

Очікування на перспективу протягом шести місяців суттєво погіршились, хоча все одно залишаються позитивними. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ зменшилось майже вдвічі, із 0,55 до 0,22. У відсотковому розподілі скоротилась частка «оптимістів» (із 58% до 29%), водночас, частка тих,

хто очікує погіршення, дещо зросла, із 4,6% до 9,6%. Частка тих, хто не очікує жодних змін збільшилась із 37,4% до 61,4%.

Частка тих, хто не зміг дати прогноз на наступні пів року, зросла із 15,4% до 21,9%.

Рис. 4. Фінансово-економічна ситуація на підприємстві, індекси

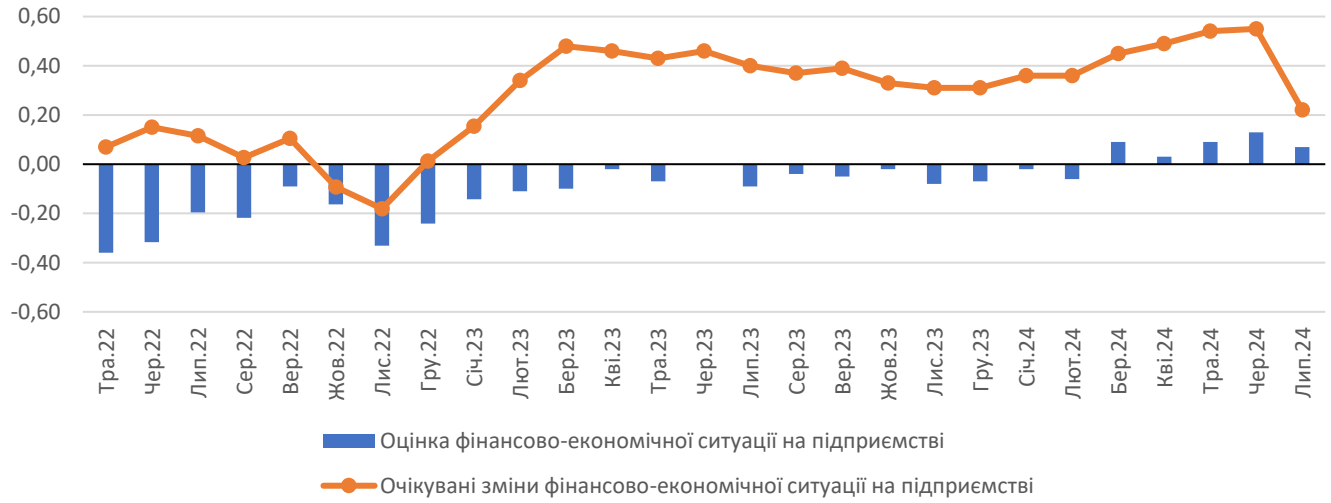

ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Оцінки загальноекономічного середовища дещо погіршились після двомісячного поступового зростання. Значення відповідного ІНДЕКСУ в липні зменшилось із 0,09 до 0,03. У відсотковому розподілі частка тих, хто оцінює загальноекономічне середовище як погане, зросла із 14,3% до 18,9%, водночас, частка тих, хто дає позитивні оцінки суттєво не змінилась та становить 16% (була 17,5%). Частка тих, хто вважає загальноекономічне середовище задовільним, дещо зменшилась, із 68,2% до 65,1%.

Прогнози підприємств щодо змін загальноекономічного середовища на майбутні шість місяців суттєво погіршились, хоча і залишаються позитивними: значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА зменшилось із 0,54 до 0,24. У відсотковому розподілі частка «оптимістів» щодо змін загальноекономічного середовища зменшилась із 57,9% до 31,1%. Частка «песимістів» при цьому дещо зросла, із 7,2% до 10,8%. Частка тих, хто вважає, що протягом майбутніх пів року загальноекономічне середовище істотно не зміниться, зросла із 34,9% до 58,1%.

Частка тих, хто не зміг дати прогнозів щодо стану загальноекономічного середовища, істотно зросла, із 16,5% до 28,0%.

Рис. 5. Загальноекономічне середовище, індекси

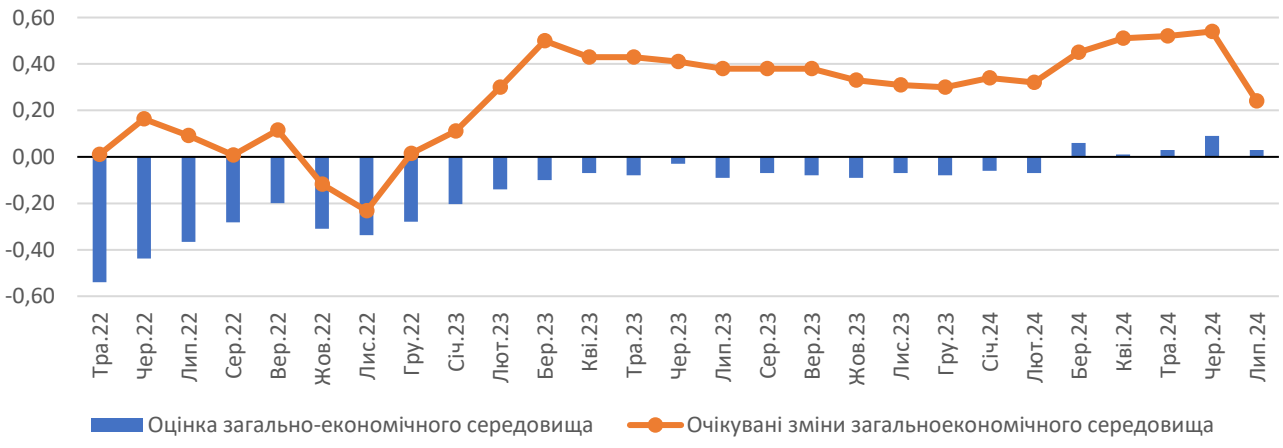

ПЛАНИ ЩОДО РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАСТУПНІ ДВА РОКИ

Очікування щодо ділової активності на наступні два роки незначним чином зросли. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ становить 0,13 (два місяці поспіль був 0,09). Частка тих, хто планує розширення діяльності, дещо зросла, із 13,3% до 15,3%, водночас частка тих, хто планує скорочувати діяльність, суттєво не змінилась та становить 2,6% (була 3,9%). Частка тих, хто планує залишитись на поточному рівні, майже не змінилась та становить 82,1% (була 82,8%).

Відсоток тих, хто не зміг дати прогноз на таку далеку перспективу, залишився без суттєвих змін та становить 30% (був 29,6%).

Рис. 6. Очікування щодо ділової активності на 2 роки, індекс

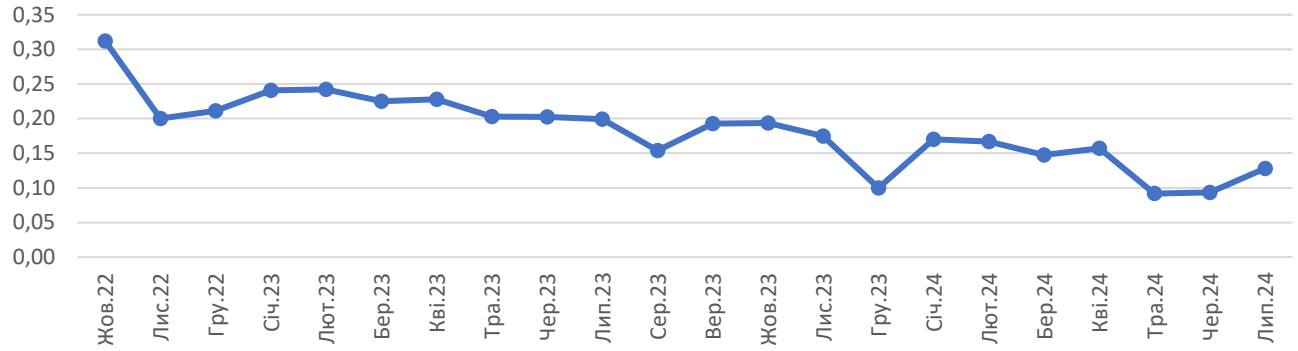

Розмір. Серед підприємств усіх розмірів найбільш оптимістичні плани на майбутнє мають мікропідприємства, показник яких становить 0,29. Показник великих (0,13) та малих (0,12) підприємств є приблизно однаковим. Показник середніх підприємств є дещо нижчим та становить 0,08.

Регіон. Зареєстровані суттєві регіональні відмінності. Найвищі показники очікувань мають підприємства Чернігівської (0,57) та Хмельницької (0,56) областей. Найнижче та єдине від’ємне значення показника має Сумська (-0,07) область.

Галузь. Очікування залежать від галузі промисловості. Легка (0,21) промисловість має найвище значення. Показники хімічної промисловості та машинобудування (по 0,04 для кожної галузі) є найнижчими.

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ

Дворічні очікування

Рівень невизначеності щодо планів підприємств на наступні два роки три місяці поспіль суттєво не змінюється. Відповідь щодо перспектив на майбутні два роки в липні не змогли дати 30% респондентів (29,6% у червні).

Рис. 7. Рівень невизначеності щодо діяльності підприємства у дворічній перспективі, % опитаних

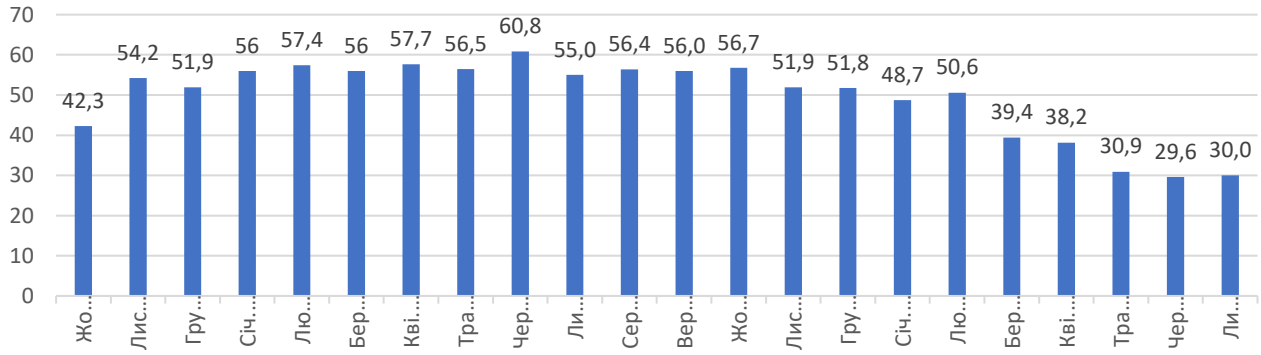

Рівень невизначеності щодо планів на дворічну перспективу залежить від розміру підприємства. Показник мікропідприємств дещо зріс (із 28% до 32%), так само як і показник невизначеності для середніх підприємств (із 30% до 33%). Водночас, показник малих підприємств незначним чином зменшився (із 31% до 27%). Показник невизначеності щодо планів на дворічну перспективу для великих підприємств залишився незмінним та становить 28%, як і минулого місяця

Рис. 8. Частка опитаних, що не змогли дати відповідь на питання про зміну на наступні два роки, за розміром підприємства

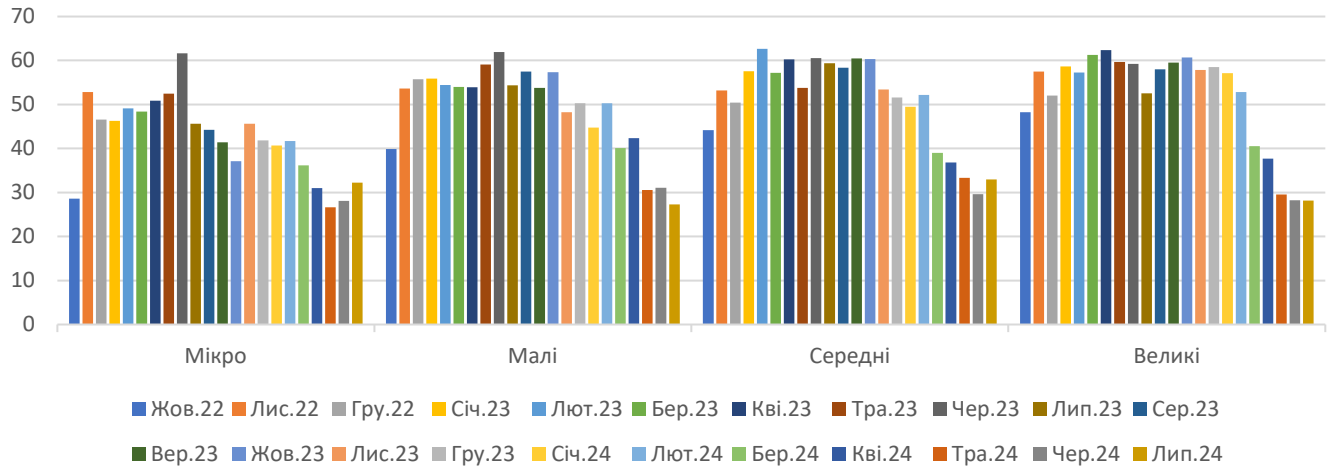

Піврічні очікування

Рівень невизначеності в прогнозах піврічної перспективи суттєво зріс. Невизначеність для фінансово-економічної ситуації збільшилась із 15% до 22%. А частка опитаних, що не змогли дати прогноз щодо змін загальноекономічного середовища, збільшилась із 17% до 28%.

Рис. 9. Рівень невизначеності фінансово-економічної ситуації та загальноекономічного середовища, %

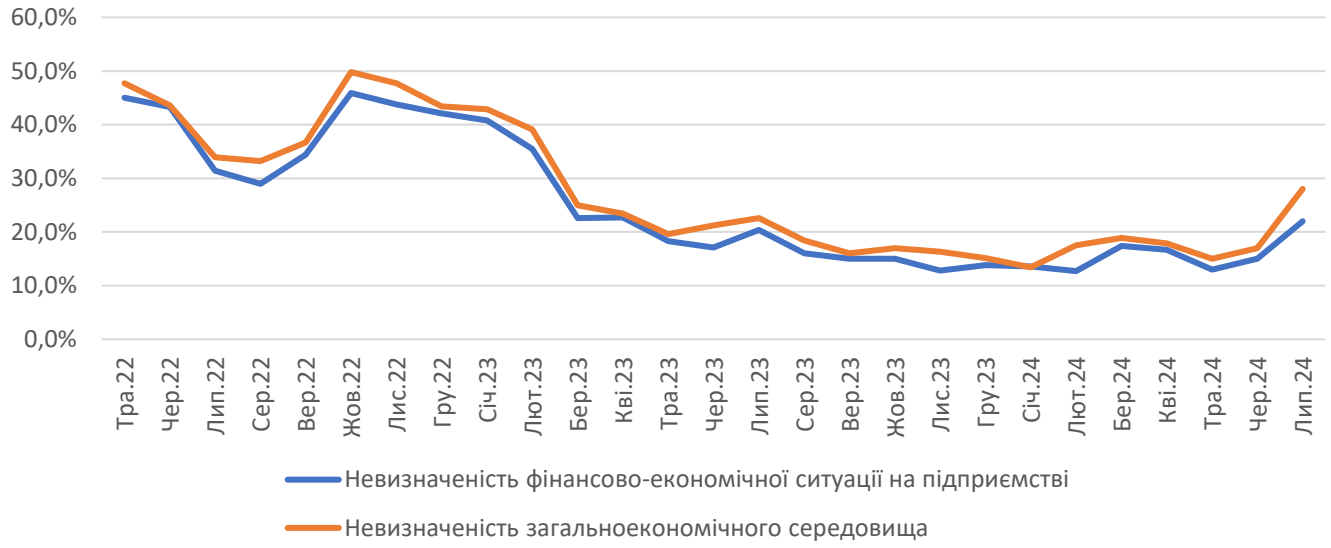

Рівень невизначеності щодо фінансово-економічної ситуації на підприємстві та її динаміка залежать від розміру підприємств. Незважаючи на те, що тільки для мікропідприємств невизначеність зменшилась із 37% до 29%, їхній показник залишається найвищим серед усіх підприємств за розміром. Невизначеність для великих підприємств зросла 16% до 22%. Показник невизначеності, який для малих та середніх підприємств у червні був однаковим та становив 12%, у липні збільшився до 21% та 20% відповідно.

Рис. 10. Частка опитаних, що не змогли дати відповідь на питання про зміну фінансово-економічного середовища в перспективі на пів року

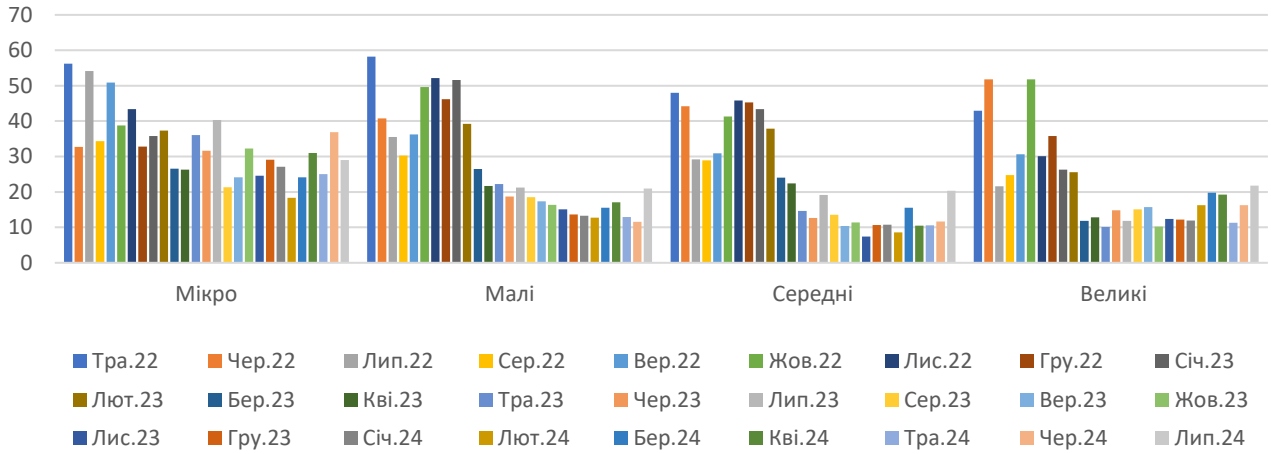

Невизначеність щодо загальноекономічного середовища, як і у випадку з фінансово-економічною ситуацією, **залежить від розміру підприємства.** Показник невизначеності мікропідприємств суттєво не змінився та становить 31% (було 32%). Водночас, невизначеність щодо загальноекономічного середовища на пів року зросла для інших підприємств за розміром. Рівень невизначеності для малих підприємств зріс із 15% до 27%. Для середніх підприємств показник збільшився із 12% до 31%. Для великих підприємств рівень невизначеності збільшився із 19% до 24%.

Рис. 11. Частка опитаних, що не змогли дати відповідь на питання про зміну загальноекономічного середовища в перспективі на пів року

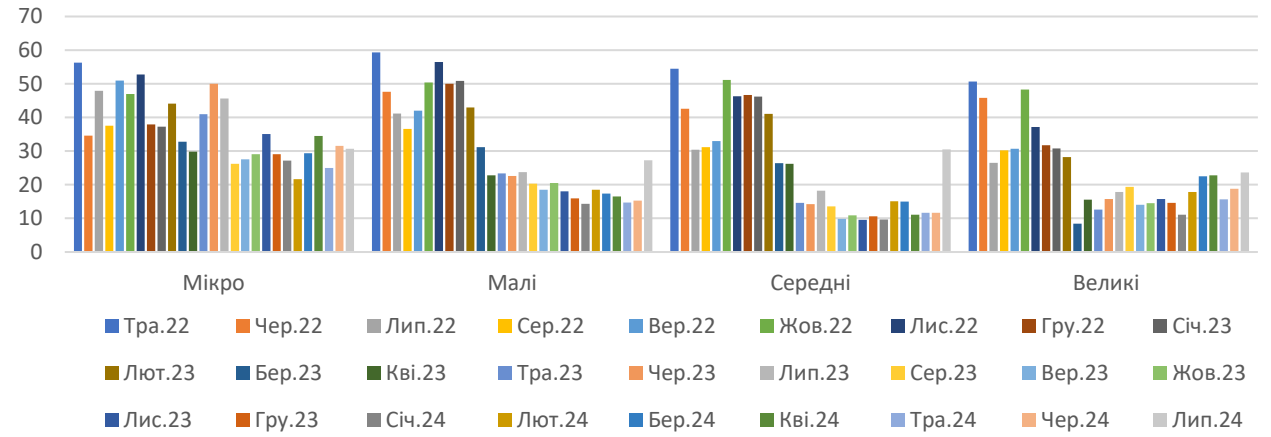

Тримісячні очікування

У липні 2024 року показник невизначеності в короткостроковій перспективі суттєво збільшився майже для всіх виробничих показників. Найвищим рівень невизначеності залишився для цін на сировину та матеріали, а значення зросло із 10,4% до 18,6%. Також рівень невизначеності в короткостроковій перспективі суттєво зріс для цін на готову продукцію (із 9,9% до 16,4%), нових замовлень (із 6,3% до 12%), експорту (із 6,5% до 11,8%) та запасів готової продукції (із 3% до 8,3%). Рівень невизначеності суттєво не змінився для кількості працівників та кількості працівників у вимушених відпустках, для яких значення становить 6,8% для кожного пункту (було 6,6% та 6,1% відповідно).

Рис. 12. Частка підприємств, які не змогли зробити прогноз про зміну показника в перспективі 3-х місяців, % опитаних

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОРОТКОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ

АГРЕГОВАНИЙ ПОКАЗНИК ПЕРСПЕКТИВ ПРОМИСЛОВОСТІ

Значення агрегованого показника перспектив промисловості (АППП) суттєво не змінилось у порівнянні з червнем. У липні показник становить 0,11 (був 0,12).

Це стало можливим через відсутність суттєвих змін у значенні складових показника: (1) *виробничі очікування* на наступні 3 - 4 місяці суттєво не змінились, значення становить 0,37 (було 0,38). (2) *Оцінки портфелю нових замовлень* також майже не змінились, значення становить -0,02 (було -0,01), а (3) *оцінки запасів готової продукції* залишились незмінними в порівнянні з минулим місяцем, значення становить 0,01.

Рис. 13. Агрегований показник перспектив промисловості

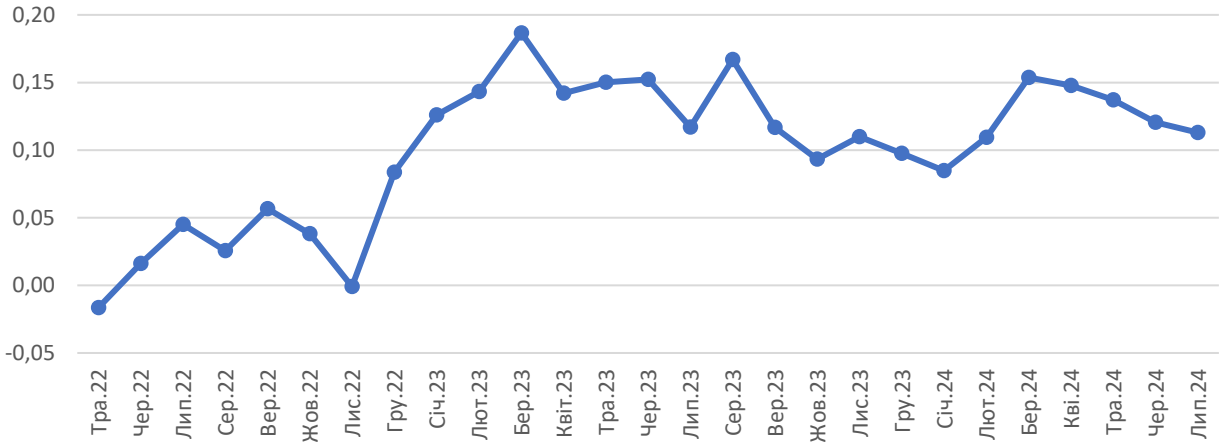

ВИРОБНИЦТВО

Зміни щодо попереднього місяця

Тенденція до поступового скорочення обсягів виробництва триває вже три місяці поспіль. ІНДЕКС ЗМІН ВИРОБНИЦТВА зменшився із 0,18 до 0,16. Частка підприємств, які скорочували обсяги виробництва дещо зросла, із 12,7% до 15,9%. Водночас частка тих підприємств, які нарощували обсяги виробництва, суттєво не змінилась та становить 24,1% (була 25,2%). Частка тих підприємств, на яких змін не відбувалось, незначним чином зменшилась, із 62% до 60%.

Розмір. Серед підприємств різних розмірів найкращі результати мають великі (0,28) та середні (0,17) підприємства. Показник малих підприємств становить -0,06. Значення мікропідприємств є найнижчим та становить -0,18.

Регіон. Регіональні відмінності дуже суттєві (найбільше значення - 0,79, а найменше — -0,43). Найкращі результати мали підприємства Полтавської (0,79), Одеської (0,43) та Закарпатської (0,30) областей. Найнижчі значення індексу зафіксовано для підприємств Львівської (-0,43), Харківської (-0,35) та Чернівецької (-0,31) областей.

Галузь. Значення індексу різняться для секторів та галузей. Найкраща ситуація склалась у хімічній (0,23) та харчовій (0,17) промисловості. Найнижче та від’ємне значення показника має металообробка (-0,05).

Рис. 14. Індекси змін виробництва

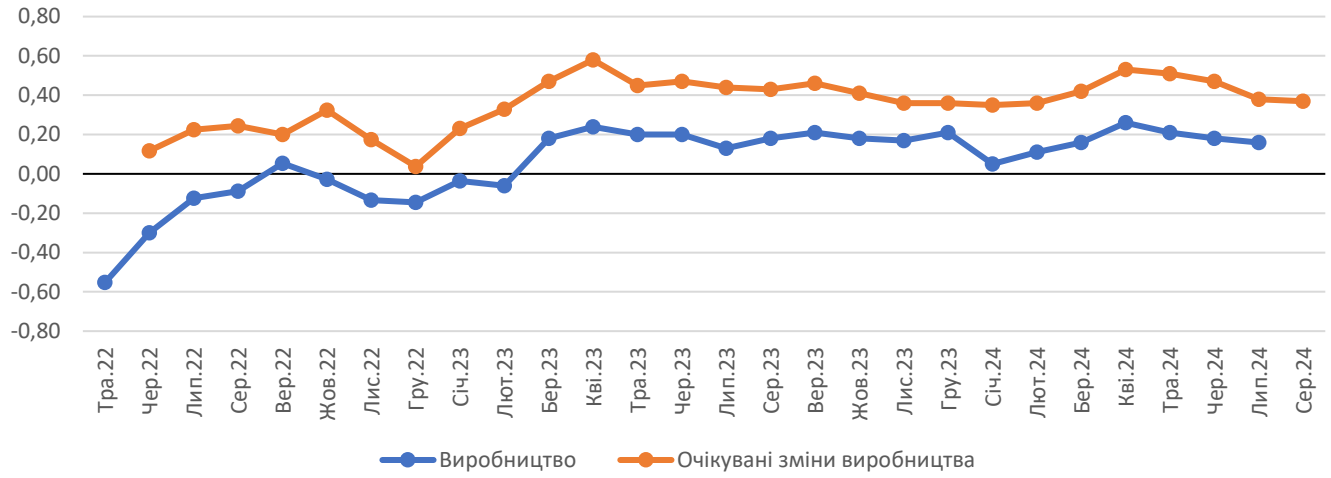

Очікування щодо змін виробництва

Очікування щодо зростання обсягів виробництва суттєво не змінились порівняно з попереднім місяцем. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ВИРОБНИЦТВА становить 0,37 (був 0,38). Частка підприємств, на яких планується зростання виробництва, зменшилась із 39,7% до 35,7%. Частка тих, хто не очікує змін, зросла із 55,4% до 59,8%. Частка підприємств, які планують скорочувати виробництво, суттєво не змінилась та становить 4,5% (було 5%).

Розмір. Очікування щодо виробництва залежать від розміру підприємств. Найбільш оптимістичним є показник великих (0,52) та середніх (0,32) підприємств. Показник малих (0,19) та мікропідприємств (0,20) є нижчим та приблизно однаковим.

Регіон. Плани підприємств суттєво залежать від регіону розташування. Найбільш оптимістичні плани щодо зростання обсягів виробництва мають Полтавська (1,00), Хмельницька (0,53) та Волинська (0,52) області. Найнижче та від’ємне значення показника мають Харківська (-0,15), Чернівецька (-0,08), Львівська (-0,07) та Сумська (-0,05) області.

Галузь. Виробничі очікування на три місяці залежать від галузі. Найвищими є показники очікувань для машинобудування (0,42) та харчової (0,38) промисловості. Найнижче значення показника має металообробка (0,09).

ПРОДАЖІ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання продажів продовжили тенденцію до сповільнення. ІНДЕКС ЗМІН ПРОДАЖІВ зменшився із 0,17 до 0,14. У відсотковому розподілі частка тих, хто скорочував обсяги виробництва зросла із 13,7% до 16,8%. Частка підприємств, на яких не відбувалось змін, суттєво не змінилась та становить 59,2% (була 60,8%). Частка підприємств, які нарощували обсяги продажів, також суттєво не змінилась та становить 24% (була 25,5%).

Розмір. ІНДЕКС ЗМІН ПРОДАЖІВ великих (0,25) та середніх (0,16) підприємств є вищим та має додатне значення. Значення для малих (-0,07) та мікропідприємств (-0,16) є суттєво нижчим та від’ємним.

Регіон. Найвище значення ІНДЕКСУ ЗМІН ПРОДАЖІВ зафіксовано для Полтавської (0,79), Одеської (0,43) та Закарпатської (0,33) областей. Найнижче значення показника мають Львівська (-0,43), Харківська (-0,35), та Чернівецька (-0,31) області.

Галузь. Найвищий ІНДЕКС ЗМІН ПРОДАЖІВ мають харчова (0,16) та легка (0,14) промисловість. Найнижче та від’ємне значення показника має металообробка (-0,05).

Очікувані зміни продажів

Очікування щодо обсягів продажів суттєво не змінились. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ОБСЯГІВ ПРОДАЖІВ становить 0,37 (був 0,38). Частка тих, хто планує скорочувати продажі, істотно не змінилась та становить 4,8% (була 5%), частка тих, хто планує їх нарощувати, зменшилась із 39,9% до 35,9%. Відсоток опитаних, які вважають, що нічого не зміниться, збільшився із 55,2% до 59,3%.

Розмір. Показник очікувань для великих (0,51) та середніх (0,33) підприємств є найвищим. Показник малих (0,20) та мікропідприємств (0,19) є приблизно однаковим.

Регіон. У розрізі регіонів найкращі очікування зафіксовано в Полтавській (1,00), Хмельницькій (0,57) та Волинській (0,55) областях. Показник очікувань для Харківської (-0,15), Чернівецької, Сумської (по -0,11 для кожної) та Львівської (-0,07) областей є найнижчим із від’ємним значенням.

Галузь. Найвищі показники очікувань стосовно продажів мають машинобудування (0,41) та харчова (0,40) промисловість. Показник щодо зростання продажів для металообробки (0,09) є найнижчим.

Рис. 15. Індекси змін продажів

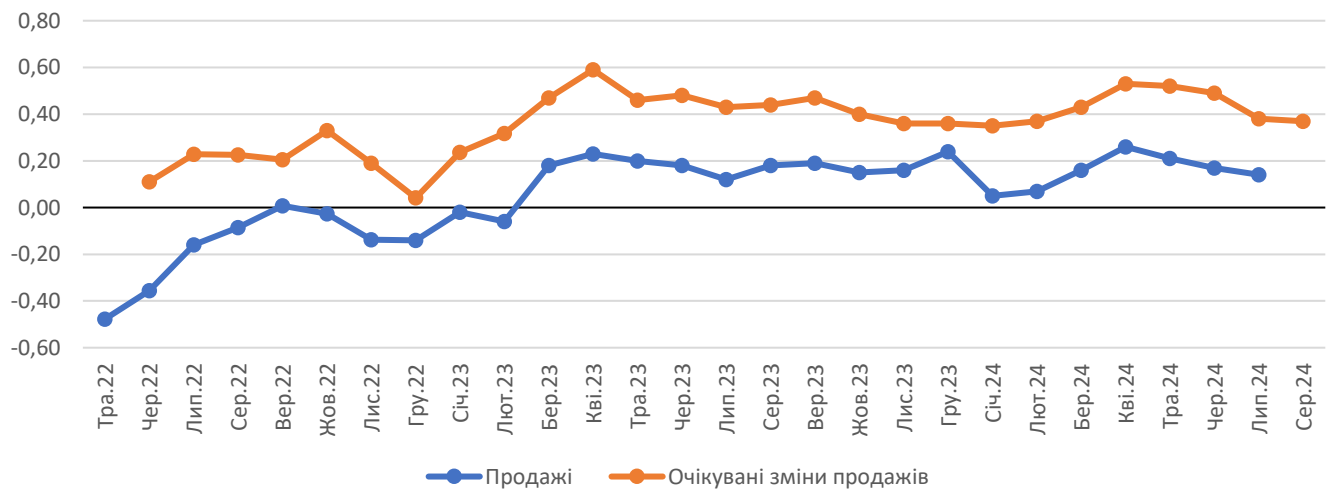

ЕКСПОРТ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання експорту залишаються без суттєвих змін уже чотири місяці поспіль. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЕКСПОРТУ становить 0,12 (було 0,11). У відсотковому розподілі частка опитаних, у яких обсяги експорту скоротились, дещо зросла (із 14,7% до 16,2%), водночас частка підприємств, які нарощували експорт, суттєво не змінилась та становить 21,6% (було 21,9%). Частка тих підприємств, на яких обсяги експорту залишились без змін, також істотно не змінилась та становить 62,2% (була 63,4%).

Розмір. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЕКСПОРТУ є вищим та приблизно однаковим для великих (0,19) та середніх (0,13) підприємств. Показник малих підприємств становить -0,13. Суттєво гіршим та найнижчим є показник для мікропідприємств, який становить -0,38.

Регіон. У регіональному розрізі найвищими є показники Полтавської (0,79) та Закарпатської (0,37) областей. Найнижчим є значення для м. Києва (-0,77) та Сумської (-0,75) області.

Галузь. У галузевому розподілі ІНДЕКС ЗМІН ЕКСПОРТУ легкої (0,19) промисловості та металообробки (0,18). Найнижче та від’ємне значення показника мають деревообробна (-0,08) промисловість та виробництво будівельних матеріалів (-0,43).

Очікувані зміни експорту

На наступні три місяці підприємці не очікують суттєвих змін показника. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЕКСПОРТУ становить 0,34 (було 0,32). Частка тих, хто планує нарощувати експорт, зменшилась із 35,1% до 32,3%. Частка тих, хто планує його скорочувати, суттєво не змінюється вже кілька місяців поспіль та становить 6,9% (була 6,4%). Частка тих, хто не очікує жодних змін, дещо зросла, із 58,4% до 60,8%.

Розмір. Найвищий показник очікувань щодо експорту мають великі (0,48) підприємства. Показник середніх підприємств становить 0,27, а показник малих, хоча і є суттєво нижчим, проте залишається додатним та становить 0,09. Найнижчі очікування щодо експорту мають мікропідприємства, показник яких становить -0,12 та має єдине від’ємне значення.

Регіон: Найвище значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЕКСПОРТУ зафіксовано для підприємств Полтавської 91,00) Волинської (0,46) та Рівненської (0,44) областей. Найгіршими є очікування представників бізнесу Сумської (-0,75) області, а також Харківської та Чернігівської (по -0,11 для кожної) областей.

Галузь. Найвище значення індексу очікуваних змін експорту мають харчова (0,36) та легка (0,27) промисловість. Найнижче значення показника має виробництво будівельних матеріалів (-0,37).

Рис. 16. Індекси змін експорту

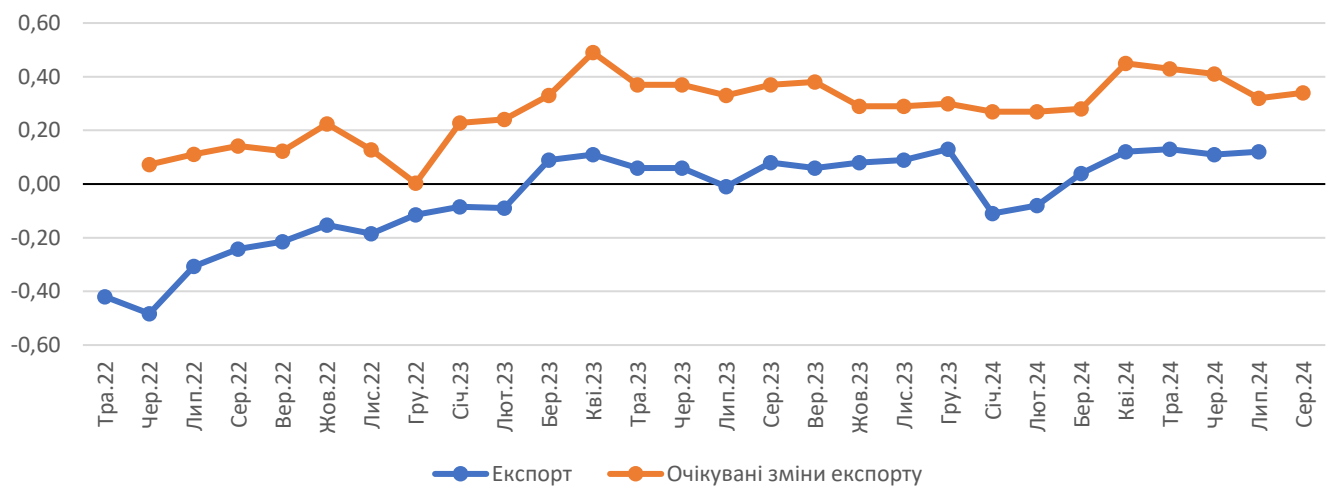

ЗАПАСИ СИРОВИНИ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення запасів сировини сповільнюються. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ в липні незначним чином збільшилось, із 0,12 до 0,15. Незначним чином зросла й частка респондентів, що повідомили про накопичення запасів сировини за минулий місяць (із 20,5% до 22,8%), і частка опитаних, що вказали на їх скорочення (із 9,8% до 11,7%). Частка підприємців, у яких у порівнянні з минулим місяцем нічого не змінилось, зменшилась із 69,7% до 65,5%.

Розмір. ІНДЕКС ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ є найвищим для великих (0,26) підприємств. Показник середніх (0,13) та мікропідприємств є вдвічі нижчим та приблизно однаковим. Показник малих підприємств є найнижчим та має єдине від’ємне значення (-0,02).

Регіон. Найчастіше про накопичення запасів сировини повідомляють у Полтавській (0,87), Хмельницькій (0,39) та Закарпатській (0,31) областях. Показники м. Києва (-0,43), Чернігівської (-0,33) та Харківської (-0,15) областей є найнижчими.

Галузь. У галузевому розподілі найвище додатне значення мають хімічна (0,29) та легка (0,14) промисловість. Показники виробництва будівельних матеріалів (-0,12) та деревообробної (-0,11) промисловості є найнижчими.

Очікувані зміни запасів сировини

На наступні три місяці підприємці очікують на суттєве зниження показника: ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ істотно зменшився, із 0,28 до 0,19. Частка респондентів, які очікують накопичення запасів сировини, дещо зменшилась, із 32,7% до 23,2%, водночас, частка тих, хто вважає, що запаси сировини будуть скорочуватись, суттєво не змінилась та становить 9,3% (була 8,1%). Частка тих, хто не очікує змін, зросла з 59,1% до 67,4%.

Розмір. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ є вищим для великих підприємств та становить 0,32. Показник середніх підприємств становить 0,18. Значення показника для малих (0,01) та мікропідприємств (0,04) є найнижчим та приблизно однаковим.

Регіон. Найвищим ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ СИРОВИНИ є для Полтавської (0,67), Рівненської (0,32) та Дніпропетровської (0,30) областей. Найнижчим значення індексу є для м. Києва (-0,52), а також для Харківської (-0,15) області.

Галузь. У галузевому розрізі найвищий показник очікувань щодо змін запасів сировини має харчова (0,19) промисловість. Найнижче та від’ємне значення показника має деревообробна (-0,06) промисловість.

Рис. 17. Індекси змін запасів сировини

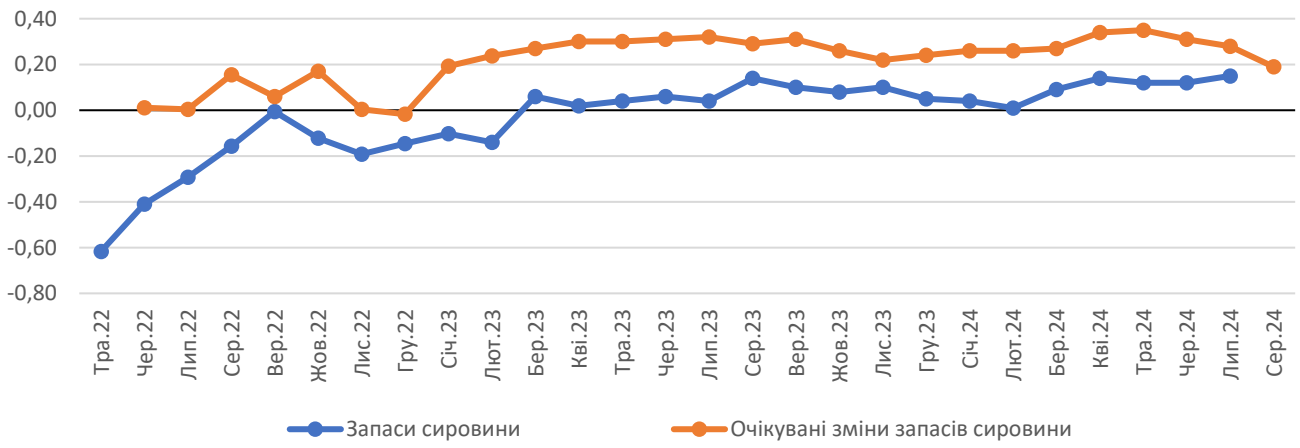

ЗАПАСИ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення запасів готової продукції сповільнились. Значення відповідного індексу різко зросло, із -0,12 до 0,02, змінивши знак на додатний. Частка респондентів, що повідомили про скорочення запасів готової продукції, зменшилась із 20,1% до 15,6%, водночас, удвічі зросла частка тих респондентів, у яких запаси зросли, із 7,5% до 14,5%. Частка респондентів, які зовсім не відчули змін, зменшилась із 72,4% до 69,9%.

Розмір. Значення індексу залежно від розміру підприємства є найнижчим для мікропідприємств (-0,11), показник малих (-0,05) та середніх (-0,01) є дещо вищим, проте все ще з від’ємним значенням. Показник великих (0,08) підприємств є найвищим.

Регіон. Значення індексу залежить від регіону. Найчастіше про накопичення запасів готової продукції говорять на підприємствах Закарпатської (0,30), Черкаської (0,27) та Запорізької (0,21) областей. Найнижчим є індекс Житомирської (-0,73), Дніпропетровської (-0,60) а також Харківської та Вінницької (по -0,15 для кожної) областей.

Галузь. У галузевому розподілі найнижчими є значення для виробництва будівельних матеріалів (-0,29) та харчової (-0,10) промисловості. Найвище значення має легка (0,15) промисловість.

Рис. 18. Індекси змін запасів готової продукції

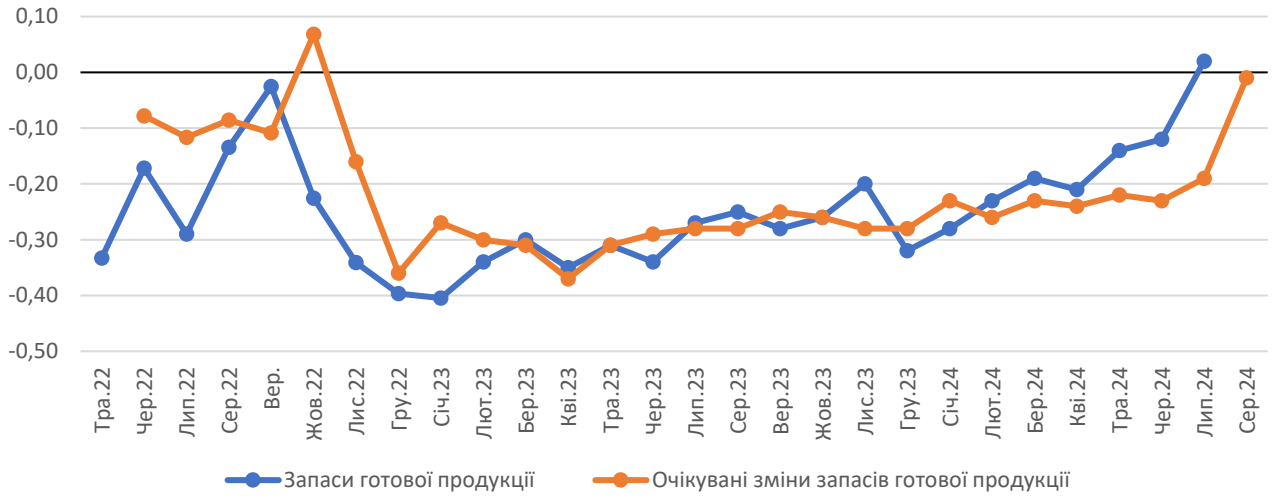

Очікувані запаси готової продукції

У майбутньому керівники підприємств сподіваються на подальше зростання показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЗАПАСІВ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ суттєво збільшився, із -0,19 до -0,01. У відсотковому розподілі частка опитаних, які вважають, що запаси готової продукції в наступні три місяці скорочуватимуться, зменшилась із 29,3% до 16,4%, водночас частка тих, хто очікує їх накопичення, дещо зросла, із 8,3% до 11,8%. Відсоток тих, хто вважає, що нічого не зміниться, збільшився з 62,4% до 71,8%.

Розмір. Значення показника залежить від розміру підприємства. Значення індексу є найнижчим для мікропідприємств (-0,19). Показник середніх (-0,05) та малих (-0,07) є вищим та приблизно однаковим. Показник великих (0,07) підприємств є найвищим та має єдине додатне значення.

Регіон. У регіональному розподілі найвищим є значення для Закарпатської, Черкаської та Запорізької (по 0,24 кожна) областей. Найнижчим є показник Дніпропетровської (-0,60) та Житомирської (-0,41) областей.

Галузь. Значення індексу для машинобудування є найвищим та єдиним додатним (0,14). Найнижчим є значення для металообробки (-0,14) та легкої (-0,10) промисловості.

НОВІ ЗАМОВЛЕННЯ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання нових замовлень уповільнились. ІНДЕКС ЗМІН НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ у липні порівняно з червнем не змінився та становить 0,14. У відсотковому розподілі дещо зросла й частка тих, у кого збільшився обсяг замовлень (із 21,7% до 23,3%), і частка тих, у кого обсяг замовлень скоротився (із 12,7% до 15,2%). Частка тих, хто не відчув змін, зменшилась із 65,6% до 61,5%.

Розмір. Про зростання замовлень більше повідомляють у великих (0,23) та середніх (0,14) підприємствах. Показник малих підприємств становить -0,01. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (-0,13).

Регіон. Серед регіонів нові замовлення найбільше зростали в Полтавській (0,88) та Закарпатській (0,40) областях, у той час як у Львівській (-0,43), Харківській та Сумській (по -0,30 для кожної) областях обсяг нових замовлень найбільше скорочувався.

Галузь. Найкраще попереднього місяця ситуація з новими замовленнями складалась для хімічної (0,23) та легкої (0,22) промисловості. Найнижче та від’ємне значення показника мають металообробка (-0,04) та виробництво будівельних матеріалів (-0,06).

Рис. 19. Індекси змін нових замовлень

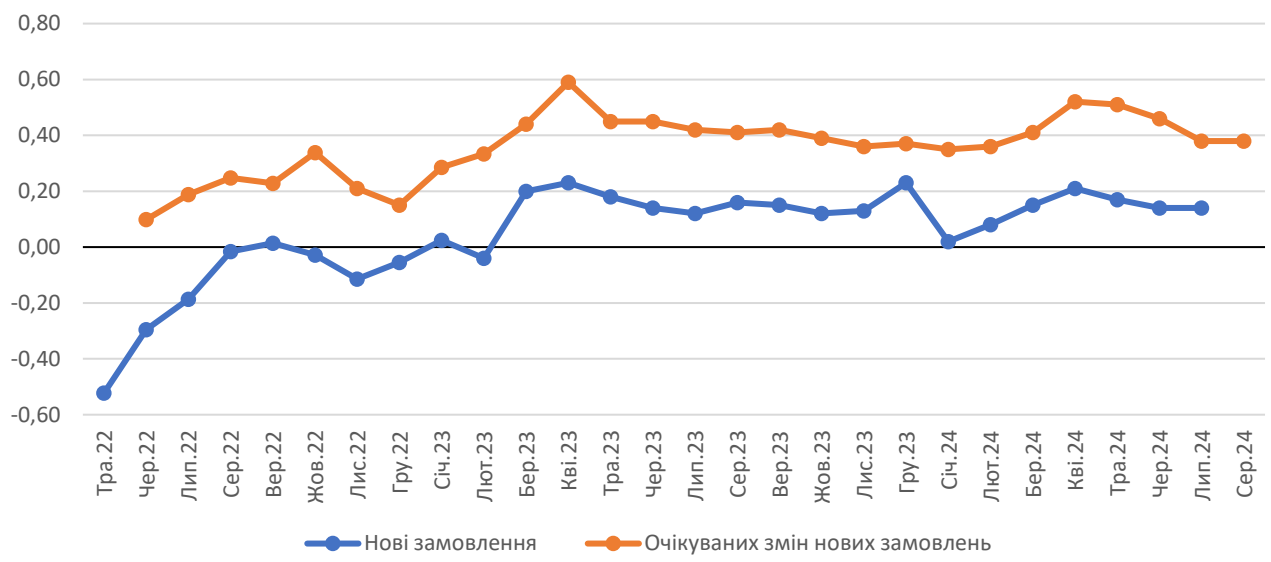

Очікувані зміни нових замовлень

У наступні три місяці підприємці не очікують змін показника. Значення ІНДЕКСУ ОЧІКУВАНИХ ЗМІН НОВИХ ЗАМОВЛЕНЬ, як і минулого місяця, становить 0,38. У відсотковому розподілі частка респондентів, що очікують на зростання нових замовлень не суттєво зменшилась, із 39,8% до 37,2%, водночас, частка респондентів, які очікують на скорочення обсягу нових замовлень, майже не змінилась та становить 5,2% (була 5,1%). Частка тих, хто не очікує жодних змін у наступні три місяці, дещо зросла, із 55,2% до 57,6%.

Розмір. Показник очікувань є приблизно однаковим та нижчим для малих (0,23) та мікропідприємств (0,22). Показник середніх підприємств становить 0,30. Найвищий показник очікувань мають великі підприємства (0,51).

Регіон. Значення індексу мають суттєві регіональні відмінності. У Полтавській (0,87) та Запорізькій (0,70) областях бізнес більшою мірою ніж в інших регіонах очікує на збільшення нових замовлень. Разом із тим, показники Харківської (-0,15) та Чернівецької (-0,11) областей мають найнижче значення.

Галузь. Найкращі очікування щодо нових замовлень мають хімічна (0,50) та легка (0,39) промисловість. Показник виробництва будівельних матеріалів є найнижчим та становить 0,12.

Забезпеченість замовленнями наперед

У липні 2024 року середній термін забезпеченості новими замовленнями для опитаних підприємств уперше за попередній рік продемонстрував істотну позитивну динаміку. Він склав, у середньому, 4 місяці, у той час як від серпня 2023 року до червня 2024 року знаходився в межах від 3,1 до 3,5 місяців.

Зокрема, скоротилася частка підприємств, які мають замовлення не більше ніж на 2 місяці. Вона склала 49%, що стало найменшим рівнем за останній рік. Ще в червні 2024 року вона складала 55%.

Рис. 20. Час, на який підприємства забезпечені замовленнями

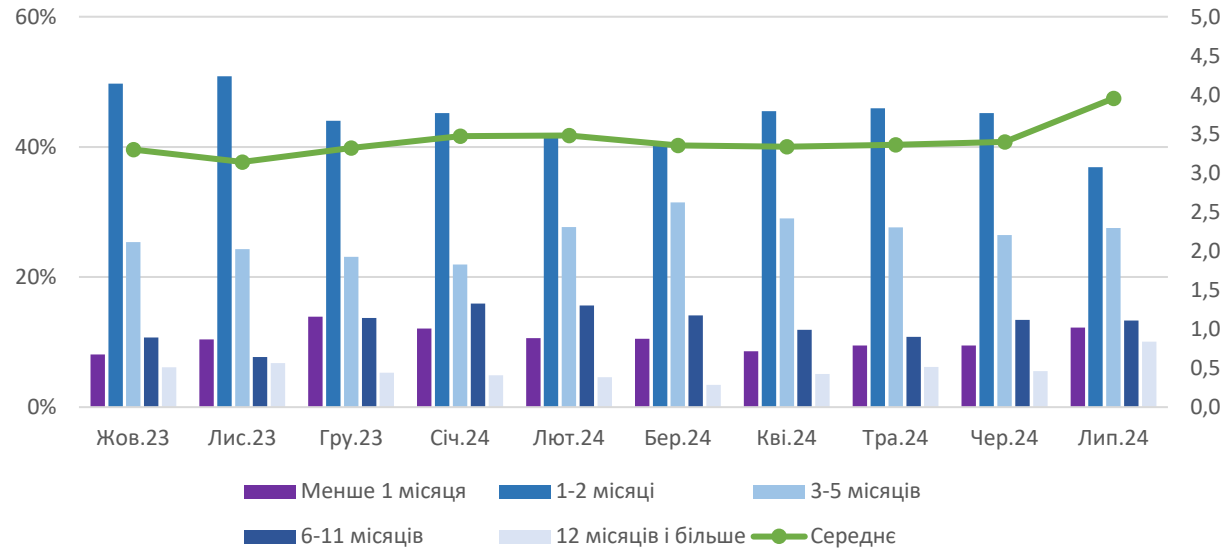

Розмір. Забезпеченість замовленнями зростає зі збільшенням розміру підприємств. Так, мікропідприємства в середньому забезпечені новими замовленнями лише на 1,6 місяця (середнє значення), тоді як малий бізнес – на 2,9 місяця, середній – на 4,7 місяця та великий – на 5,4 місяця.

71% мікро- та 61% малих підприємств мають замовлення лише на період до двох місяців. Водночас 34% великих підприємств та 28% середніх забезпечені замовленнями на 6 місяців і більше.

Галузь. У липні 2024 року порівняно найдовші середні терміни нових замовлень було зафіксовано в харчовій промисловості (4,2 місяця), а також у машинобудуванні (3,8 місяця) та в хімічній промисловості (3,3 місяця)[1].

Найкоротший середній термін нових замовлень спостерігається в галузі виробництва будівельних матеріалів (1,4 місяця). 86% підприємств цієї галузі повідомили про те, що мають замовлення терміном лише до двох місяців.

[1] Подані середні значення. У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірку у цій галузі.

Регіон. Між підприємствами в різних областях спостерігаються відмінності в забезпеченні замовленнями[2]. Середній термін забезпечення замовленнями найбільший для підприємств Рівненської області, де в середньому він склав 13,3 місяця. Також терміни наявних замовлень порівняно високі для підприємств Одеської, Київської, Полтавської та Волинської областей (4 місяці і більше).

З іншого боку, найменший середній період замовлень – до двох місяців включно – зафіксований у Львівській, Чернівецькій, Харківській, Чернігівській, Дніпропетровській та Житомирській областях.

ЦІНИ НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання цін на сировину та матеріали сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ три місяці поспіль не змінюється та становить 0,18. У відсотковому розподілі значних змін не відбулось. Частка керівників підприємств, що вказали на збільшення цін у червні, істотно не змінилась та становить 19,8% (була 21,6%). Частка тих, хто вважає, що ціни не змінювались порівняно з попереднім місяцем, становить 77,2% (була 76,3%). Частка тих, хто говорить про зменшення цін на сировину та матеріали, істотно не змінилась та становить 3,0% (була 2,1%).

Розмір. У залежності від розміру підприємства найчастіше про збільшення цін на сировину та матеріали говорять керівники мікро- (0,20) та великих (0,19) підприємств. Водночас показники малих (0,17) та середніх (0,15) не надто сильно від них відрізняються.

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності. Значення індексу є вищим для Полтавської (0,92) та сумської (0,80) областей. Від’ємне значення показника мають Львівська (-0,07), Чернівецька (-0,08) та Харківська (-0,18) області.

Галузь. У галузевому розрізі значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ є найвищим для машинобудування (0,27) та легкої (0,26) промисловості. Найнижче значення індексу має виробництво будівельних матеріалів (-0,06).

Очікувані зміни цін на сировину та матеріали

У короткостроковій перспективі бізнес два місяці поспіль очікує на різке зростання показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН НА СИРОВИНУ ТА МАТЕРІАЛИ збільшився з 0,20 до 0,38. У відсотковому розподілі частка респондентів, які вважають, що змін не відбудеться, суттєво зменшилась, із 76,4% до 58,9%. Частка тих, хто очікує на підвищення цін, збільшилась із 21,8% до 38,6%. Частка тих, хто вважає, що ціни на сировину та матеріали в наступні три місяці зменшуватимуться, суттєво не змінилась та становить 2,6% (була 1,7%).

Розмір. У залежності від розміру показник очікувань для середніх (0,39) підприємств є найвищим. Значення для малих (0,36) та великих (0,34) є дещо нижчим. Найнижче значення показника мають мікропідприємства (0,28).

Регіон. Найбільше про можливе збільшення цін на сировину та матеріали говорять у Полтавській (0,96), Дніпропетровській (0,80) та Сумській (0,75) областях. Показник Рівненської області є найнижчим та дорівнює нулю

Галузь. У галузевому розрізі найвище значення індексу має машинобудування (0,64). Найнижчий показник має виробництво будівельних матеріалів (0,13).

[2] До порівняння не включено регіони, у яких не були опитані підприємства (детальніше див. розділ «Вибірка»), а також Івано-Франківська та Тернопільська області, де кількість респондентів була недостатньою для порівняльного аналізу.

Рис. 21. Індекси змін цін на сировину та матеріали

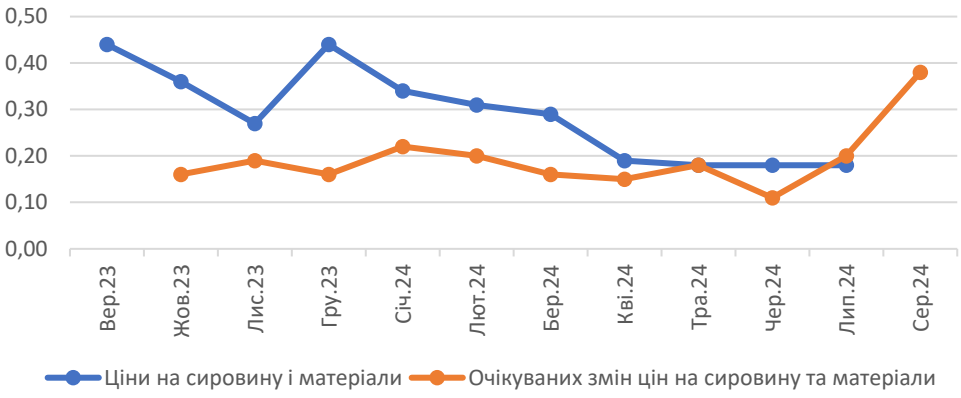

ЦІНИ НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ (ВІДПУСКНІ ЦІНИ)

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи зростання цін на готову продукцію дещо сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ зменшилось із 0,18 до 0,12. Частка керівників підприємств, що вказали на підвищення цін у липні, зменшилась із 20,2% до 14,3%. Частка тих, хто вважає, що ціни не змінювались порівняно з попереднім місяцем, збільшилась із 77,7% до 82,7%. Частка респондентів, які говорять про зниження цін, суттєво не змінилась та становить 3,0% (була 2,1%).

Розмір. Розподіл у залежності від розміру знаходиться приблизно в одному діапазоні. Показник малих підприємств становить 0,13. Показник мікро- та середніх підприємств є однаковим та становить 0,11. Показник великих підприємств становить 0,10.

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності. Значення індексу є вищим для Сумської (0,90) області. Показники Львівської (-0,07), Чернівецької (-0,08) та Харківської (-0,15) областей мають найнижче значення.

Галузь. У галузевому розрізі значення ІНДЕКСУ ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ є найвищим для машинобудування (0,15), хімічної (0,14) промисловості, металообробки (0,13) та харчової (0,09) промисловості. Найнижче значення має виробництво будівельних матеріалів (-0,06).

Очікувані зміни цін на готову продукцію

У найближчій перспективі керівники підприємств очікують різке зростання показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ЦІН НА ГОТОВУ ПРОДУКЦІЮ збільшився з 0,21 до 0,38. Частка респондентів, що не планують змін, зменшилась із 76,7% до 59,2%. Частка опитаних, що планують підвищення цін у наступні три місяці, збільшилась із 21,8% до 38,3%. Частка тих, хто вважає що ціни на сировину та матеріали в наступні три місяці зменшуватимуться, істотно не змінилась та становить 2,5% (була 1,5%).

Розмір. У залежності від розміру підприємства, найбільше на збільшення цін на готову продукцію очікують на середніх (0,40) та малих (0,37) підприємствах. Показник великих (0,31) та мікропідприємств (0,29) є нижчим та приблизно однаковим.

Регіон. Найбільше про можливе підвищення відпускних цін говорять у Сумській (0,84), Дніпропетровській (0,80) та Полтавській (0,79) областях. Показник Рівненської області є найнижчим та дорівнює нулю.

Галузь. У галузевому розрізі найвище значення індексу мають машинобудування (0,48) та легка (0,39) промисловість. Найнижчий показник очікувань має виробництво будівельних матеріалів (0,19).

Рис. 22. Індекси змін цін на готову продукцію

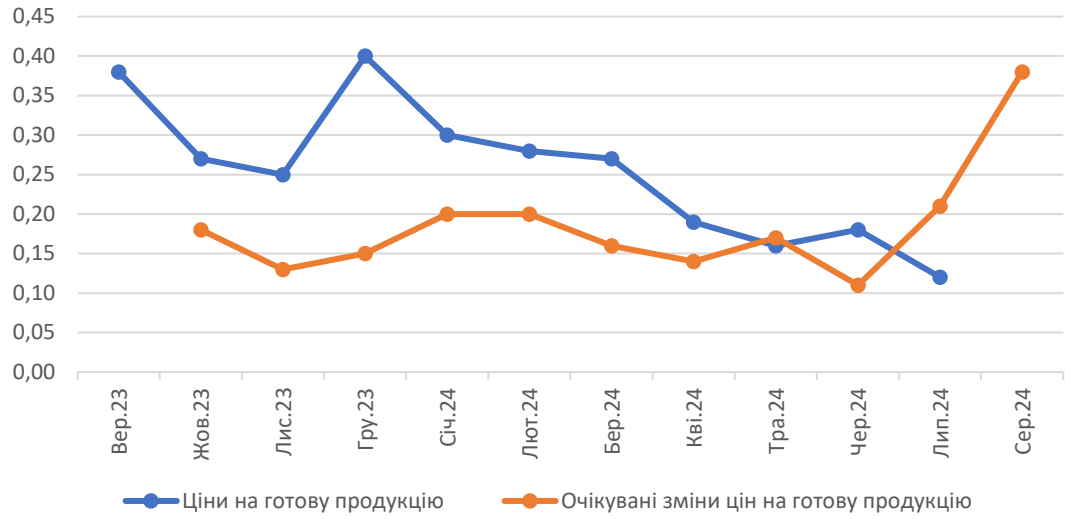

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення дебіторської заборгованості сповільнились. Значення ІНДЕКСУ ЗМІН ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ в липні збільшилось із -017 до -0,11. Частка тих, хто повідомив про скорочення заборгованості, дещо зменшилась, із 27,5% до 24%, водночас частка тих, у кого накопичилась заборгованість, суттєво не змінилась та становить 11,8% (була 10,4%). Частка тих, для кого нічого не змінилось, дещо зросла, із 62,1% до 64,2%.

Розмір. Ситуація з дебіторською заборгованістю є кращою для малих (-0,17) підприємств. Показник середніх (-0,12), великих (-0,11) підприємств є приблизно однаковим. Найвищим показник дебіторської заборгованості є для мікропідприємств (-0,03).

Регіон. Зафіксовані суттєві регіональні різниці в значеннях цього показника. У розрізі регіонів найвище додатне значення показника зафіксовано в м. Києві (0,38), а також у Вінницькій та Київській (по 0,20 для кожної) областях. Водночас, у Сумській (-1,00) області показник дебіторської заборгованості скоротився найбільше.

Галузь. При галузевому розподілі найвищий показник дебіторської заборгованості має металообробка (0,15). Найнижчий показник у виробництва будівельних матеріалів (-0,44).

Очікувані зміни дебіторської заборгованості

У перспективі трьох місяців підприємці очікують на подальше погіршення показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ збільшився з -0,30 до -0,11. Частка опитаних, що очікують накопичення заборгованості, несуттєво зросла, із 3,5% до 5,3%. Водночас, частка тих, хто очікує на її скорочення, суттєво зменшилась, із 34% до 24,1%. Частка тих, хто вважає, що нічого не зміниться, збільшилась із 62,5% до 70,6%.

Розмір. При розподілі за розміром краще та приблизно однакове значення показника мають малі (-0,23), середні (-0,22) та мікропідприємства (-0,21). Суттєво гіршим є показник очікувань для великих підприємств, який становить -0,06.

Регіон. У регіональному розподілі найбільше та вище за нуль значення мають м. Київ (0,14) та Вінницька (0,13) область. Найнижчим є показник Сумської (-1,00) області.

Галузь. Найвищими очікування щодо накопичення дебіторської заборгованості є для машинобудування, показник якого становить -0,05. Найнижчий показник має виробництво будівельних матеріалів (-0,50).

Рис. 23. Індекси змін дебіторської заборгованості

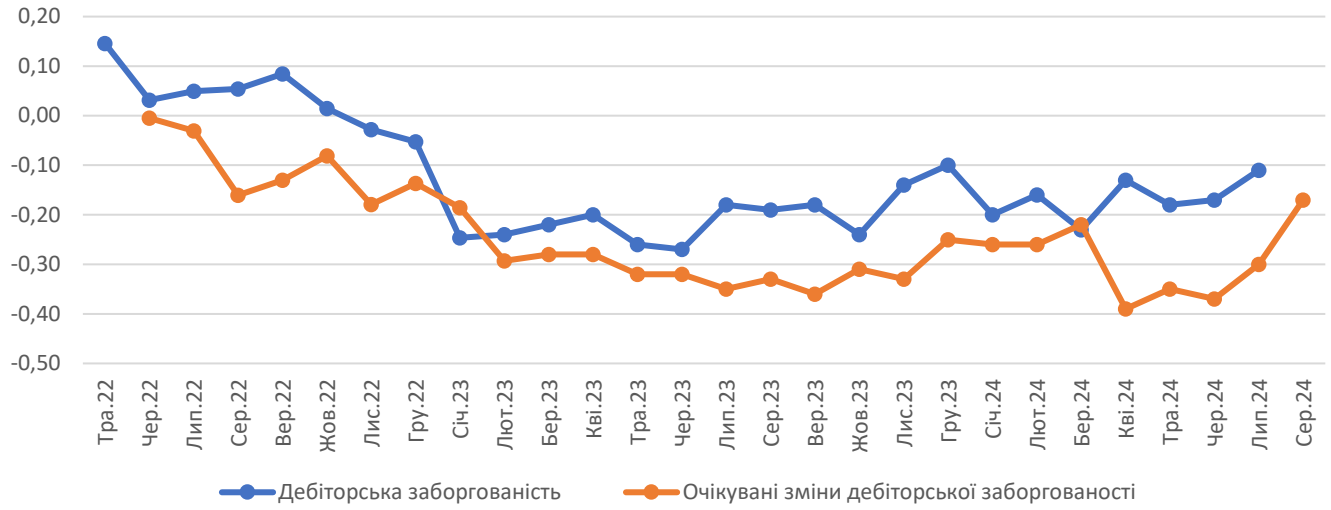

КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Зміни щодо попереднього місяця

У липні 2024 року показник кредиторської заборгованості суттєво погіршився. ІНДЕКС ЗМІН КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ збільшився майже вдвічі, із -0,23 до -0,14. Частка опитаних, що повідомили про накопичення заборгованості, дещо зросла, із 5,1% до 7,4%. Частка тих, для кого кредиторська заборгованість скорочувалась, зменшилась із 28,2% до 23,3%. Частка тих, для кого нічого не змінилось за минулий місяць, дещо зросла, із 66,7% до 69,3%.

Розмір. Показник кредиторської заборгованості для малих (-0,25) підприємств є найнижчим. Показник мікропідприємств становить -0,15. Найгіршим та однаковим показник накопичення кредиторської заборгованості є для середніх та великих підприємств та становить -0,10.

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності. Ситуація з накопиченням кредиторської заборгованості є гіршою у Вінницькій (0,16) області, м. Києві (0,14) та Київській (0,10) області. Найкраща ситуація в Сумській (-0,80) та Житомирській (-0,64) областях.

Галузь. У галузевому розподілі найвищим є показник заборгованості в деревообробної промисловості (0,10) та машинобудування (0,04). Найнижчий показник мають хімічна промисловість (-0,40) та виробництво будівельних матеріалів (-0,44).

Очікувані зміни кредиторської заборгованості

На наступні три місяці підприємці очікують на подальше погіршення показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ збільшився із -0,32 до -0,37. Частка тих, хто очікує на скорочення обсягів кредиторської заборгованості, зменшилась із 34,1% до 22,6%. Частка тих, хто очікує на її накопичення, суттєво не змінилась та становить 3,7% (була 2,9%). Частка тих респондентів, які вважають, що нічого не зміниться, збільшилась із 63% до 73,7%.

Розмір. Показник очікувань малих (-0,22) та середніх (-0,24) підприємств є найкращим. Показник мікропідприємств є дещо вищим (-0,18). Показник очікувань щодо змін кредиторської заборгованості великих підприємств є найгіршим та становить -0,06.

Регіон. Показник очікувань щодо змін кредиторської заборгованості є додатним для Вінницької (0,13) області, м. Києва (0,05) та Полтавської (0,04) області. Найнижчим є показник очікувань для Сумської (-0,90), Дніпропетровської (-0,80) та Житомирської (-0,73) областей.

Галузь. Серед галузей найвищим є показник машинобудування (-0,05). Найнижче значення мають виробництво будівельних матеріалів (-0,50) та хімічна (-0,60) промисловість.

Рис. 24. Індекс змін кредиторської заборгованості

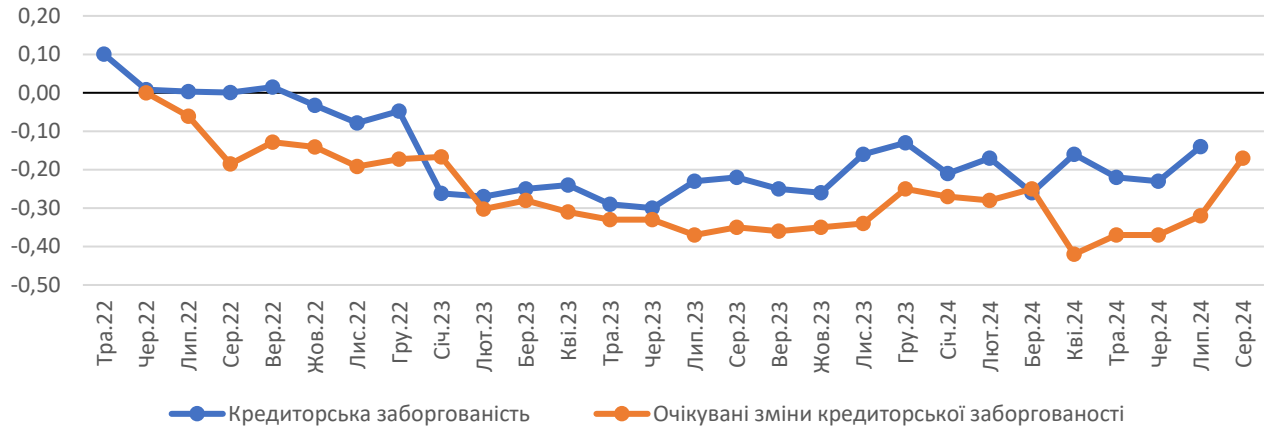

ПОДАТКОВА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Зміни щодо попереднього місяця

Показник щодо накопичень податкової заборгованості погіршився. ІНДЕКС ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ в червні несуттєво збільшився з -0,26 до -0,17. Частка підприємств, що повідомили про скорочення податкової заборгованості за минулий місяць, зменшилась із 29,2% до 22,0%. Частка респондентів, які вказали на збільшення податкової заборгованості, суттєво не змінилась та становить 2,1% (була 1,7%). Частка тих, хто вважає, що жодних змін не відбулось, зросла із 69,1% до 75,8%.

Розмір. Показники податкової заборгованості є кращими для малих (-0,30) підприємств. Показник середніх (-0,21) та мікропідприємств (-0,16) є дещо вищим. Найгіршим є значення показника для великих (-0,06) підприємств.

Регіон. Спостерігаються суттєві відмінності в значенні цього показника за регіонами. Для Волинської, Київської, Одеської, Рівненської, Чернігівської областей та м. Києва він дорівнює нулю. Найнижчим показник є для Сумської (-0,81) та Дніпропетровської (-0,45) областей.

Галузь. Найвищим показник податкової заборгованості є для машинобудування та легкої (по -0,10 для кожної галузі) промисловості. Значення для хімічної (-0,29) та харчової (-0,25) промисловості є найнижчим.

Очікувані зміни податкової заборгованості

На наступні три місяці підприємці очікують на подальше погіршення значень показника. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН ПОДАТКОВОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ збільшився з -0,35 до -0,20. Частка тих, хто прогнозує скорочення податкової заборгованості, зменшилась із 37,7% до 23,3%, водночас частка тих, хто очікує на її збільшення, істотно не змінилась та становить 0,04% (була 1,3%). Частка тих, хто не очікує змін, збільшилась із 61% до 76,4%.

Розмір. Показники очікувань податкової заборгованості є кращими для малих (-0,31) підприємств. Показник середніх (-0,20) та мікропідприємств (-0,22) є приблизно однаковим. Дещо вищий та гірший показник очікувань мають великі (-0,15) підприємства.

Регіон. У регіональному розподілі найвищий показник очікувань щодо накопичень податкової заборгованості мають Київська, Одеська, Рівненська, Чернігівська та Кіровоградська області, значення для яких дорівнює нулю. Показник Сумської (-0,94) області є найнижчим.

Галузь. Найвищим показник очікувань податкової заборгованості є для металообробки (-0,11). Найнижчим показник є для виробництва будівельних матеріалів (-0,47) та хімічної (-0,57) промисловості.

Рис. 25. Індекс змін податкової заборгованості

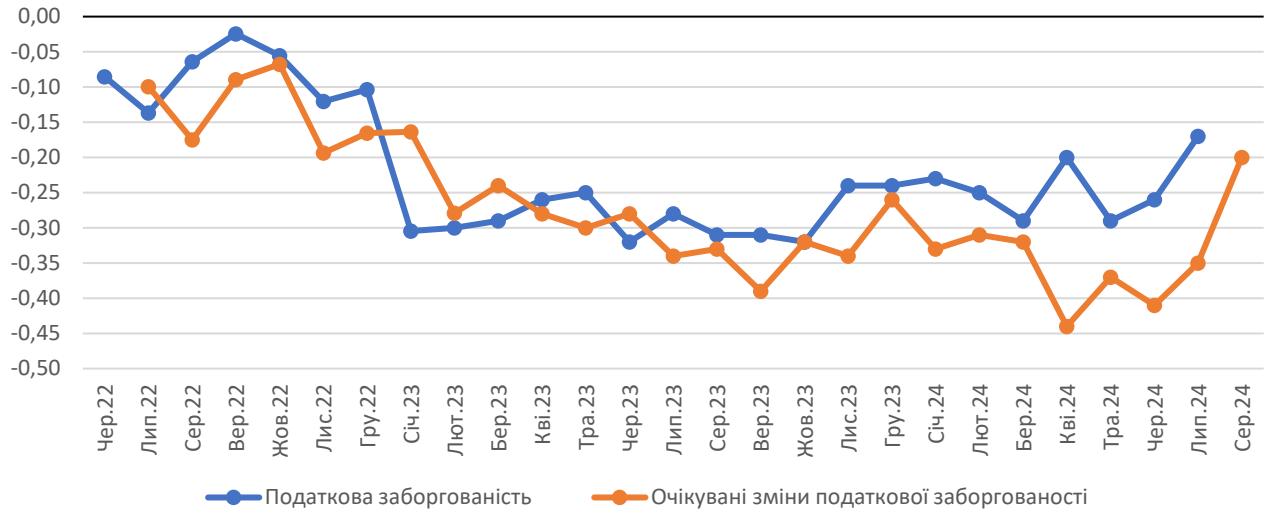

КІЛЬКІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення кількості працівників уповільнюються. ІНДЕКС ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ суттєво не змінився та становить -0,09 (був -0,10 у червні). У відсотковому розподілі значних змін не відбулось. Частка респондентів, що повідомляють про скорочення кількості співробітників, становить 11,7% (була 10,6%). Частка тих, хто вказав на їх збільшення, суттєво не змінилась та становить 2,1% (була 1,1%). Частка тих, для кого нічого не змінилось, незначним чином зменшилась, із 88,2% до 86,2%.

Розмір. Найменше про скорочення кількості працівників говорять на малих (-0,08) підприємствах. Показник великих та мікропідприємств є однаковим та становить -0,10. Показник середніх підприємств становить -0,11.

Регіон. У регіональному розподілі вищим за нуль є значення для Сумської області, показник якої становить 0,15. Найнижче значення мають Житомирська (-0,55) та Дніпропетровська (-0,60) області.

Галузь. Показник хімічної (-0,06) промисловості та машинобудування (-0,07) є найвищим. Найнижчим є показник для виробництва будівельних матеріалів (-0,29).

Очікувані зміни кількості працівників

У майбутні три місяці опитані керівники підприємств очікують на подальше поступове уповільнення темпів скорочення кількості працівників: ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ збільшився із -0,09 до -0,07. У відсотковому розподілі частка тих опитаних, які планують збільшувати кількість працівників, незначним чином зросла, із 2,4% до 4%, водночас частка тих, хто очікує на скорочення кількості працівників, суттєво не змінилась та становить 10,5% (була 9,1%). Частка тих, хто не планує змін, дещо зменшилась, із 88,5% до 85,5%.

Розмір. Найменше про подальше скорочення кількості працівників говорять на мікропідприємствах (0,06). Показник великих підприємств становить -0,06. Показник для малих та середніх підприємств є однаковим та становить -0,09.

Регіон. Значення індексу очікуваних змін кількості працівників суттєво залежить від регіону розташування підприємства. У регіональному розподілі найвище додатне значення показника мають Хмельницька (0,16) та Волинська (0,11) області. Найнижчі значення показника мають Житомирська (-0,73) та Дніпропетровська (-0,75) області.

Галузь. У галузевому розрізі найвищим індекс очікувань є для легкої (0,02) промисловості, а показник деревообробної промисловості дорівнює нулю. Показник очікувань для виробництва будівельних матеріалів (-0,29) є найнижчим.

Рис. 26. Індекс змін кількості працівників

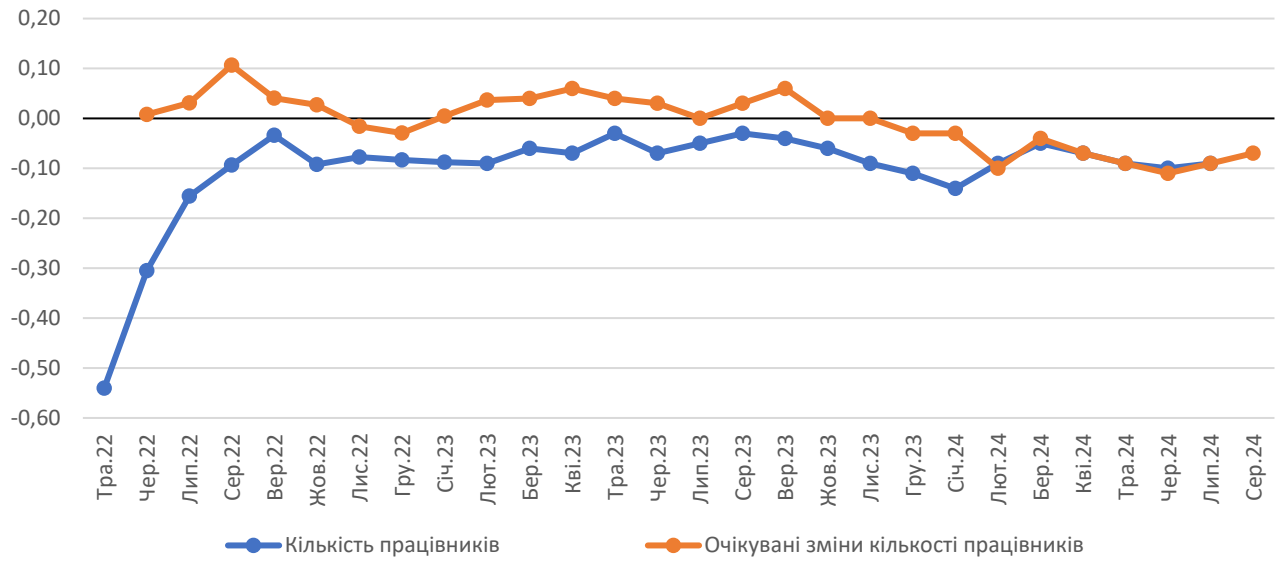

ПРАЦІВНИКИ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСТКАХ

Зміни щодо попереднього місяця

Темпи скорочення кількості працівників у вимушених відпустках суттєво сповільнились. ІНДЕКС ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСТКАХ зріс із -0,08 до 0,02, його значення стало додатним. Частка тих, хто повідомив про збільшення таких працівників, зменшилась із 8,7% до 4,1%. Також суттєво зменшилась частка тих, хто вказав на їх скорочення, із 16,7% до 3,8%. Частка тих, для кого за минулий місяць нічого не змінилося, зросла, із 74,6% до 92,1%.

Розмір. Показник мікропідприємств (-0,10) є найнижчим. Показник малих підприємств становить -0,01. Найвищий показник мають середні (0,02) та великі (0,03) підприємства.

Регіон. Найбільшою мірою з-поміж різних регіонів зростання показника спостерігається для підприємств Сумської (0,11), Вінницької (0,08), а також Кіровоградської та Хмельницької (по 0,07 для кожної) областей, а найчастіше про зменшення кількості співробітників, що перебувають у вимушених відпустках, повідомляють у Харківській (-0,20) та Чернівецькій (-0,13) областях.

Галузь. У галузевому розподілі вищі показники щодо кількості працівників у вимушених відпустках мають машинобудування (0,08) та деревообробка (0,06). Найнижчі значення мають легка (-0,03) промисловість та

Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках

Підприємства, які мають працівників у вимушених відпустках, у наступні три місяці очікують на збільшення кількості таких працівників. ІНДЕКС ОЧІКУВАНИХ ЗМІН КІЛЬКОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У ВИМУШЕНИХ ВІДПУСТКАХ збільшився із -0,22 до нуля. Частка тих підприємств, на яких очікується зростання кількості працівників у вимушених відпустках, суттєво не змінилась та становить 2,4% (була 1,4%). Частка тих, хто вважає, що кількість таких працівників на їхньому підприємстві скоротиться, зменшилась майже в шість разів, із 23,5% до 4,2%. Частка тих, хто вважає, що жодних змін не відбудеться, становить збільшилась із 75,1% до 93,5%.

Розмір. Показник мікро- (-0,08) та малих (-0,05) підприємств є найнижчим та має від’ємне значення. Показник середніх та великих підприємств є однаковим і суттєво вищим, він становить 0,01.

Регіон. Показники очікувань Вінницької (0,06), Кіровоградської та Волинської (по 0,05 для кожної) областей мають найвище та додатне значення. Показники Харківської (-0,17) та Чернівецької (-0,11) областей є найнижчими.

Галузь. Найвищим є показник очікувань щодо кількості працівників у вимушених відпустках для деревообробки, харчової промисловості та металообробки, значення яких дорівнює нулю. Найнижчим є показник для виробництва будівельних матеріалів (-0,09).

виробництво будівельних матеріалів (-0,17).

Рис. 27. Індекси змін кількості працівників у вимушених відпустках

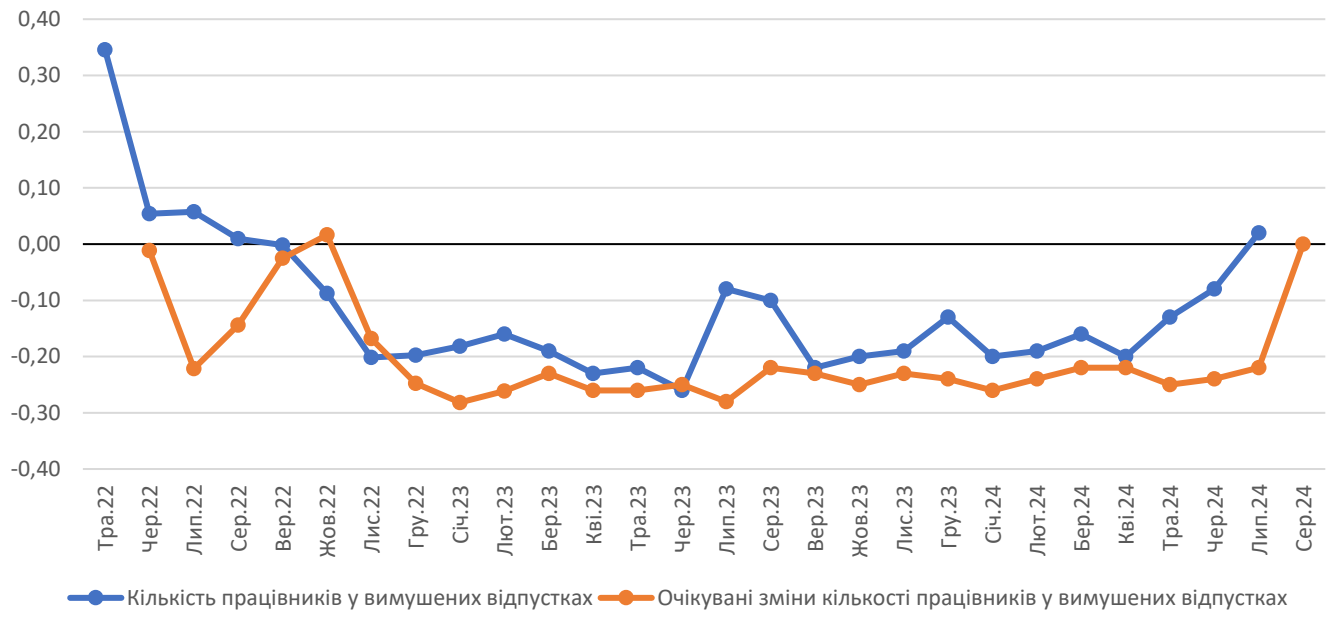

КВАЛІФІКОВАНІ ТА НЕКВАЛІФІКОВАНІ ПРАЦІВНИКИ

У липні 2024 року труднощі в пошуку працівників відповідної кваліфікації значно зросли. Значення ІНДЕКСУ ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ КВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ збільшилось із 0,28 до 0,49. Значення ІНДЕКСУ ТРУДНОЩІВ У ПОШУКУ НЕКВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ збільшилось із 0,25 до 0,34.

У відсотковому розподілі збільшилась і частка керівників підприємств, які вказали на те, що кваліфікованих працівників важче знайти (із 34,6% до 50,8%), і частка тих, кому важче шукати некваліфікованих працівників (із 28,7% до 37,8%). Відсоток тих, кому легше знайти кваліфікованих працівників, зменшився із 5,4% до 1,1%. Частка тих, кому легше шукати некваліфікованих працівників, суттєво не змінюється вже кілька місяців поспіль та становить 3,9% (була 4,8%). При цьому, частка тих, хто не відчуває жодних змін у пошуку кваліфікованих робітників, зменшилась із 60% до 48,1%, а для некваліфікованих працівників цей відсоток збільшився із 66,4% до 58,3%.

Кваліфіковані працівники

Розмір. Залежно від розміру підприємства найважче шукати кваліфікованих працівників мікропідприємствам, показник яких є найвищим та становить 0,61. Показник малих підприємств становить 0,50. Показник середніх та великих підприємств є дещо нижчим та однаковим, він становить 0,48.

Регіон. Зафіксовано суттєві регіональні відмінності на ринку праці. У регіональному розподілі найважче шукати кваліфікованих працівників у Дніпропетровській та Житомирській (по 1,00 для кожної) областях. Найлегше кваліфікованих працівників знайти в Рівненській області, показник якої має єдине від’ємне значення (-0,08).

Галузь. У галузевому розподілі менше складнощів із пошуком кваліфікованих працівників мають хімічна (0,30) та деревообробна (0,31) промисловість. Важче шукати кваліфікованих працівників для виробництва будівельних матеріалів (0,69) та легкої промисловості (0,66).

Некваліфіковані працівники

Розмір. Важче шукати некваліфікованих працівників для середніх (0,38) та мікропідприємств (0,37). Показник великих підприємств становить 0,32, а значення для малих підприємств є найнижчим (0,29).

Регіон. У регіональному розподілі найважче шукати некваліфікованих працівників у Дніпропетровській, Житомирській, Полтавській та Чернігівській (по 1,00 для кожної) областях. Найнижче та від’ємне значення показника має Сумська (-0,65) область.

Галузь. Найгірші показники щодо пошуку некваліфікованих працівників спостерігаються для виробництва будівельних матеріалів (0,54) та легкої (0,46) промисловості. Найнижче значення показника має хімічна (0,17) промисловість.

Рис. 28. Індекси змін труднощів у пошуку кваліфікованих та некваліфікованих працівників

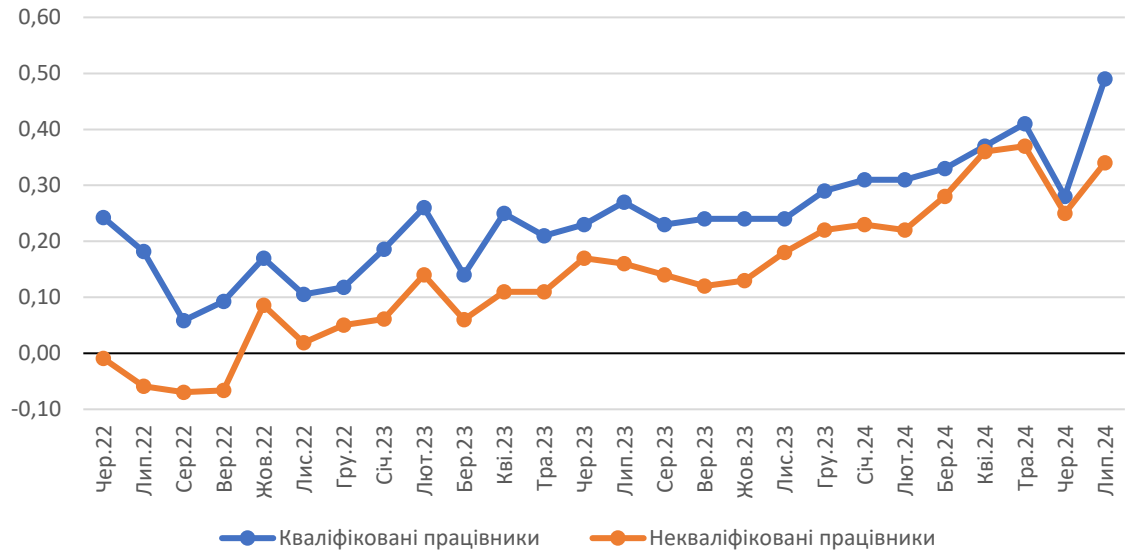

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА ОПИТУВАННЯ

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПІДПРИЄМСТВА

Проблеми ведення бізнесу під час війни

У липні 2024 року найгострішою перешкодою для бізнесу, викликаною повномасштабним російським вторгненням, уже два місяці поспіль стали **перебої з електро-, водо- та теплопостачанням**. Відсоток підприємств, який вказав на цю перешкоду, склав 78%, що стало найбільшим значенням для цієї перешкоди у 2024 році та одним із найбільших за весь період опитування, включаючи 2022 та 2023 роки. Крім цього, частка підприємств, які повідомляють про перебої з електро-, водо- та теплопостачанням, відчутно зросла порівняно з травнем та червнем цього року, коли з ними зіштовхувались, відповідно, 41% та 65% опитаних. Цьому передували масові обстріли росією енергетичної системи України навесні та влітку 2024 року.

Значення **небезпеки для роботи**, спричиненої повномасштабним російським вторгненням, залишається на підвищеному рівні протягом останніх чотирьох місяців. У липні на цю перешкоду вказали 58% підприємств, у результаті чого вона зайняла друге місце в рейтингу перешкод. Це близько до значення цієї проблеми протягом квітня - червня 2024 року, коли воно складало 54% - 55%. Водночас, це більше, ніж було на початку року, коли про те, що працювати небезпечно, говорили 45% - 46% опитаного бізнесу. У липні продовжувалися масовані російські атаки всієї території України та бойові дії вздовж лінії фронту, у той час як у Донецькій області тривало просування російських військ.

Брак робочої сили внаслідок призову або виїзду співробітників вийшов на третє місце серед перешкод для опитаного бізнесу. З цією проблемою зіштовхнулося 47% підприємств, що більше, ніж було у червні, коли на неї вказали 42% респондентів. Протягом останніх пів року частка бізнесу, який повідомляє про брак персоналу, коливалася від 42% до 50%, що свідчить про те, що ця проблема залишається вагомою для значної частки бізнесу.

Четверте місце рейтингу перешкод для бізнесу розділили проблеми **зменшення попиту на продукцію або послуги підприємств** та **зростання цін на сировину та матеріали**. На ці перешкоди в липні вказали по 32% підприємств. Разом із цим, негативний вплив однієї з них зменшився, а іншої – навпаки, дещо посилився.

Так, про зростання цін у липні говорили рідше ніж у червні, коли ця проблема була актуальною для 46% підприємств. Це вказує на те, що додаткові витрати на альтернативні джерела електроенергії, викликані вимкненнями енергопостачання через російські обстріли, станом на липень відчутно не відобразилися на вартості сировини та матеріалів для підприємств. Також це відповідає загальній тенденції в Україні: за даними НБУ, у місячному вимірі ціни в липні не змінилися порівняно з червнем[3]. Натомість зменшення попиту відчуло більше підприємств: у червні таких було 28%.

Про **складнощі в перевезенні сировини або товарів територією України** повідомили 16% опитаних, унаслідок чого ця перешкода зайняла шосте місце в рейтингу перешкод. Частка підприємств, які зіштовхнулися з цією проблемою, продовжує зменшуватися: на початку 2024 року про такі складнощі повідомляли близько третини підприємств.

Проблема **браку обігових коштів** стала сьомою за значенням перешкодою для бізнесу: на неї вказали 10% підприємств (8% у червні). Восьме місце цього рейтингу зайняла перешкода **розриву ланцюжків постачання**, про яку повідомили 9% підприємств. Її значення зменшилося порівняно з червнем, коли про неї повідомляли 15% підприємств, а також більше ніж утричі значення її зменшилося порівняно з початком 2024 року: у січні та лютому на цю проблему вказувало більше 30% опитаних.

[3] Національний банк України. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції в липні 2024 року https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-rivnya-inflyatsiyi-v-lipni-2024-roku

Рис. 29. Найважливіші проблеми для опитаного бізнесу

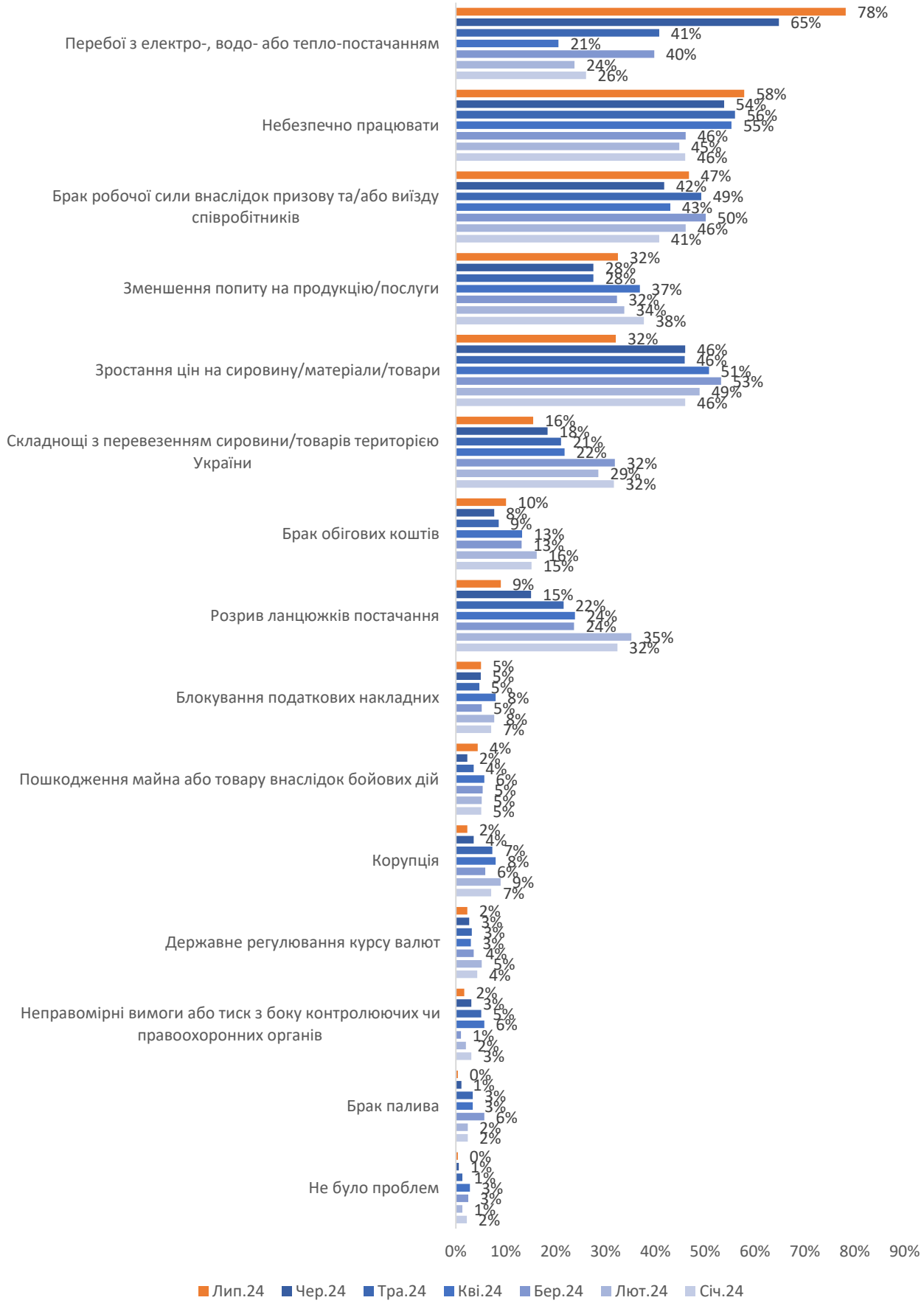

Дев’яте та десяте місця в рейтингу перешкод у липні зайняли проблеми **блокування податкових накладних** та **пошкодження майна або товару внаслідок бойових дій** (5% та 4%). Про перешкоди: **корупція**, **державне регулювання курсу валют**, **неправомірні вимоги або тиск з боку контролюючих чи правоохоронних органів** та **брак палива** - повідомили від 2% і менше підприємств.

Крім цього, менше 1% підприємств, опитаних у липні 2024 року, сказали, що не зіштовхнулися з жодними проблемами.

Проблеми бізнесу різного розміру. Мікропідприємства частіше від підприємств більших розмірів говорять про негативний вплив перебоїв з електроенергією або водо- та теплопостачанням (на цю проблему вказали 86% з них).

Що більший розмір підприємств, тим частіше вони повідомляють про небезпеку для роботи, пов’язану з повномасштабним російським вторгненням. Ця частка зростає від 34% мікропідприємств до 48% малих і 65% підприємств середнього розміру та є найвищою серед великих підприємств: 72% з них сказали, що працювати небезпечно.

Також зі зростанням розміру підприємств частішають скарги на брак робочої сили через мобілізацію або виїзд співробітників: частка підприємств, які зіштовхуються з цією перешкодою, склала 31% серед мікробізнесу та зростає до 53% серед великого. Малі підприємства відзначаються більшою порівняно з бізнесом як мікро-, так і середнього та великого розмірів часткою тих, які зіштовхнулися з браком попиту (40%).

Проблеми бізнесу за галузями промисловості. Про негативний вплив перебоїв з електро-, водо- та тепло-постачанням на свою діяльність у липні найчастіше повідомляли підприємства хімічної промисловості, харчової промисловості, галузі виробництва тканин, одягу та взуття і галузі виробництва будівельних матеріалів (більше 80%)[4].

Про те, що працювати небезпечно, найчастіше говорив бізнес, що працює у хімічній промисловості (68%), а також у металургії та в харчовій промисловості (по 65%). У галузі металургії значно частіше ніж серед решти промислових підприємств повідомляють про брак робочої сили через мобілізацію або виїзд співробітників (74%). Ця проблема також гостро відчувається в галузі виробництва будівельних матеріалів (59%). Крім цього, виробники будівельних матеріалів частіше від інших підприємств скаржаться на зменшення попиту та зростання цін на сировину та матеріали (по 53% цих підприємств).

Проблеми бізнесу за регіонами. Перебої з електро-, водо- та теплопостачанням у липні були особливо гострою проблемою для бізнесу Закарпатської, Запорізької, Кіровоградської, Львівської, Полтавської, Харківської, Хмельницької, Черкаської та Чернівецької областей (більше 80% опитаних)[5].

Про те, що працювати небезпечно, найчастіше говорили підприємства у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Київській, Полтавській та Черкаській областях (більше 80%).

На брак робочої сили через повномасштабну війну найчастіше скаржаться опитані підприємства Львівської (100%) та Чернівецької (97%) областей, а також бізнес Вінницької, Дніпропетровської, Харківської та Чернігівської областей (більше 60%).

Найвищі частки бізнесу, який повідомляв про зменшення попиту, зафіксовані у Львівській та Чернівецькій областях (більше 70%), а того, який зіштовхнувся із зростанням цін на сировину і матеріали, – у

[4] У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірку у цій галузі.

[5] До порівняння не включено регіони, у яких не були опитані підприємства (детальніше див. розділ «Вибірка»), а також Івано-Франківська та Тернопільська області, де кількість респондентів була недостатньою для порівняльного аналізу.

Дніпропетровській, Житомирській, Львівській, Сумській та Чернівецькій областях, а також у м. Києві (більше 60%).

Перешкоди для зростання виробництва

До повномасштабного російського вторгнення Інститут економічних досліджень та політичних консультацій проводив щоквартальні опитування промислових підприємств у рамках проєкту «Дослідження ділової думки: промисловість»[6]. Це був щоквартальний моніторинг оцінок та очікувань керівників промислових підприємств щодо змін ділового середовища загалом та показників роботи підприємств, який включав також їхню оцінку перешкод для зростання виробництва. Щокварталу підприємствам було запропоновано обрати з визначеного переліку перешкод ті, які є найбільш для них актуальними.

Востаннє перед повномасштабним російським вторгненням це опитування проводилося в лютому 2022 року за результатами 4-го кварталу 2021 року, очікуваннями на 1-й квартал 2022 та оцінками на лютий 2022 (до 24 лютого). Тоді головною проблемою для опитаного бізнесу були обмеження, пов’язані з епідемією коронавірусу.

Ми відновили ці опитування навесні 2023 року і в липні 2024 року вшосте з початку повномасштабного російського вторгнення запропонували підприємствам назвати перешкоди з цього переліку, щоб порівняти, наскільки вони змінилися для української промисловості під час повномасштабної війни. Тут ми наводимо результати опитування в липні 2024 року та порівнюємо їх із результатами двох попередніх хвиль, коли було поставлене це запитання: у квітні та січні 2024 року.

За результатами опитування, у липні найбільшою перешкодою в цьому рейтингу стала **війна і несприятлива безпекова ситуація**. На неї вказали 88% підприємств, що більше ніж у квітні (тоді цей показник склав 77%), але більше ніж на початку 2024 року, коли про вплив війни говорили 85% опитаних підприємств[7].

На другому місці серед цих перешкод у липні опинився **низький попит**, який назвали перешкодою 43% респондентів. Ця частка практично не змінювалася за попередній рік: із квітня 2023 року до січня 2024 року таких респондентів було від 39% до 41%.

Майже стільки ж респондентів (42%) повідомили, що зростанню виробництва на їхніх підприємствах перешкоджають **проблеми з енергопостачанням**, через що ця проблема зайняла третє місце в рейтингу перешкод. Ця частка різко зросла влітку 2024 року через російські масові обстріли енергетичної інфраструктури. За попередній рік, із квітня 2023 року до квітня 2024 року, вона не перевищувала 8%.

Негативний вплив браку персоналу на зростання виробництва далі залишається на досить високому рівні. У липні 37% підприємств повідомили, що їм **недостатньо кваліфікованих працівників**. Ця частка практично не змінилася порівняно з квітнем, коли про цю перешкоду для зростання говорили 36% опитаних. За результатами липневого опитування, ця проблема опинилася на четвертому місці рейтингу перешкод для зростання виробництва.

Про вплив **високого конкурентного тиску** повідомило 16% респондентів, у результаті цього ця перешкода стала п’ятою в рейтингу. Після істотного зменшення до 8% весною 2024 року ця частка знову повернулася до рівня, на якому вона знаходилася на початку року (14%).

Надмірне оподаткування та брак сировини зайняли шосте та сьоме місця в рейтингу перешкод. Частки підприємств, які повідомляють про ці обидві перешкоди, зменшились порівняно з початком року: від 23% у січні до 10% у липні для надмірного оподаткування та від 22% у січні до 8% у липні для браку сировини.

[6] Дивіться більше про проєкт «Дослідження ділової думки: промисловість» та читайте звіти з опитувань на вебсайті ІЕД: http://www.ier.com.ua/ua/publications/regular_products/business_idea_industry

[7] У квітневому опитуванні війни не було виділено як окремої перешкоди.

Восьме місце в цьому рейтингу зайняв **несприятливий регуляторний клімат**. Це комбінований показник, який розраховується як частка тих, хто обрав хоча б одну з таких трьох перешкод: **високий регуляторний тиск**, **часті зміни в економічному законодавстві**, **корупція**.

У липні про несприятливий регуляторний клімат повідомили 8%, що істотно менше ніж у січні та квітні цього року, коли відповідна частка підприємств перевищувала 20%. Значення всіх складників цього показника зменшилося за попередні три місяці. Особливо скоротилася частка підприємств, що скаржаться на високий регуляторний тиск, (із 14% до 5%), та тих, які називають перешкодою корупцію (із 11% до 2%).

Таблиця 1. Перешкоди зростанню виробництва

	Q4 2023	Q1 2024	Q2 2024
Війна, несприятлива безпекова ситуація	85%	77%	88%
Низький попит	41%	40%	43%
Проблеми з енергопостачанням	3%	8%	42%
Недостатньо кваліфікованих працівників	29%	36%	37%
Високий конкурентний тиск	14%	8%	16%
Надмірне оподаткування	23%	16%	10%
Недостатньо сировини	22%	13%	8%
Несприятливий регуляторний клімат	25%	23%	8%
Високий регуляторний тиск	14%	14%	5%
Корупція	11%	11%	2%
Зміни в економічному законодавстві	7%	4%	2%
Проблеми ліквідності	18%	16%	8%
Високі ставки кредитів	12%	6%	7%
Брак виробничих потужностей	10%	5%	7%
Несприятлива політична ситуація	24%	36%	6%
Застарілі технології	2%	2%	2%
Доступність кредитів	7%	1%	1%

Розмір. Великі підприємства дещо частіше говорять про війну та несприятливу безпекову ситуацію як про перешкоду для зростання бізнесу, ніж підприємства менших розмірів: 93% із них вказали на цю перешкоду, тоді як серед мікро-, малих та середніх підприємств відповідні частки склали від 81% до 89%.

Мікропідприємства частіше від бізнесу більших розмірів повідомляють про низький попит (57% порівняно з менш ніж 45% серед підприємств більших розмірів). З іншого боку, ці підприємства меншою мірою ніж інші схильні називати проблеми з енергопостачанням серед перешкод для зростання. Зокрема, на цю перешкоду вказали 35% мікропідприємств, у той час як серед бізнесу малого, середнього та великого розмірів відповідні частки склали більше 40%.

Також варто зазначити, що тоді як у загальному у вибірці небагато підприємств назвало несприятливий регуляторний клімат серед перешкод для зростання (8%), серед мікробізнесу ця частка вища ніж серед підприємств більших розмірів: вона склала 17%.

Галузь. Опитані підприємства всіх галузей промисловості називають війну та несприятливу безпекову ситуацію головною перешкодою для зростання виробництва[8]. Від 85% до 96% підприємств у кожній галузі назвали цю перешкоду.

[8] У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірку у цій галузі.

Другу за значенням проблему – низький попит – найчастіше називають такою перешкодою представники галузі металургії (57%). Проблеми з енергопостачанням найбільше перешкоджали збільшенню обсягів виробництва на підприємствах хімічної промисловості (65%), металургії (61%) та деревообробної промисловості (58%).

І в той час як серед усіх підприємств несприятливий регуляторний клімат став перешкодою для 8% опитаних, серед виробників будівельних матеріалів ця проблема торкнулася вищої частки підприємств: 24% з них повідомляють хоча б про один фактор серед тих, що формують цей показник.

Регіон. Від 80% та більше опитаного бізнесу у Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Харківській, Черкаській, Чернівецькій, а також у м. Києві назвало війну та несприятливу безпекову ситуацію перешкодою для зростання. Це більше ніж у решті регіонів, охоплених цим опитуванням[9].

Про низький попит як про перешкоду для зростання найчастіше повідомляють у Львівській, Харківській та Чернівецькій областях (більше 80% опитаних), а про проблеми з енергопостачанням – у Закарпатській, Запорізькій та Черкаській областях.

На брак кваліфікованих працівників найбільше скаржаться представники бізнесу у Львівській, Полтавській, Харківській та Чернівецькій областях (більше 80%). Крім цього, на фоні загального низького рівня скарг на несприятливий регуляторний клімат більше 20% підприємств Волинської та Сумської областей, а також м. Києва назвали це перешкодою для зростання.

Вплив війни на завантаження виробничих потужностей/обсяги виробництва

У липні 2024 року лише 11% підприємств повідомили, що працюють на повну потужність (100% і більше). Це найнижчий показник за всі хвилі опитування від жовтня 2023 року, що може підтверджувати сповільнення виробництва влітку через вимкнення електропостачання. Водночас, частка підприємств, які працюють майже на повну потужність (75% - 99%), становила 34% (37% у червні). У результаті, **сумарна частка підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність, становила лише 44%** (56% у травні та 57% у червні)**. Це найнижчий результат від осені 2022 року, коли Україна також перебувала під атаками країни-агресора проти енергетичної інфраструктури та були проблеми з електропостачанням.** Для порівняння, відповідний показник був найвищим за всі хвилі опитування в червні 2023 року – 62%.

У липні 3% опитаних підприємств повідомили про припинення своєї діяльності впродовж війни. Цей показник продовжував залишатися низьким із липня 2022 року, у діапазоні 2% – 4%. Також залишається низькою частка підприємств, які працюють на рівні менше ніж 25% від довоєнних обсягів виробництва, лише 4% у липні (2% у червні). Окрім цього, 16% підприємств працювали в липні на рівні 25% - 49% довоєнних виробничих потужностей (14% у червні). **У підсумку, у липні 23% підприємств працювали менше ніж на половину потужності або не працювали порівняно з довоєнним часом. Це також найвищий показник від осені 2022 року та зими 2022 – 2023 років, коли були проблеми з енергетикою після російських атак.**

Результати бізнесу різного розміру. Скорочення завантаження виробничих постужностей значно торкнулося сектору МСП, тоді як серед великих підприємств зафіксовано лише незначні зміни. Середній бізнес зазвичай був лідером завантаження виробничих потужностей, однак у липні на майже повну та повну потужність, порівняно з довоєнним періодом, працювало лише 54% середніх підприємств, тоді як у червні показник становив 69%. Відповідний показник також зменшився для малого бізнесу (із 53% у червні до 34% у липні) та мікробізнесу (із 26% до 22%). Завантаження виробничих потужностей лише незначною мірою зменшилося для великого бізнесу: до 56% у липні 2024 року знизилася частка підприємств, які працюють на

[9] До порівняння не включено регіони, у яких не були опитані підприємства (детальніше див. розділ «Вибірка»), а також Івано-Франківську та Тернопільську області, де кількість респондентів була недостатньою для порівняльного аналізу.

майже повну або повну потужність (57% у червні). У результаті, великий бізнес уперше від січня 2023 року вийшов на перше місце за рівнем завантаження виробничих потужностей.

Рис. 30. Вплив війни на роботу підприємств (% опитаних)

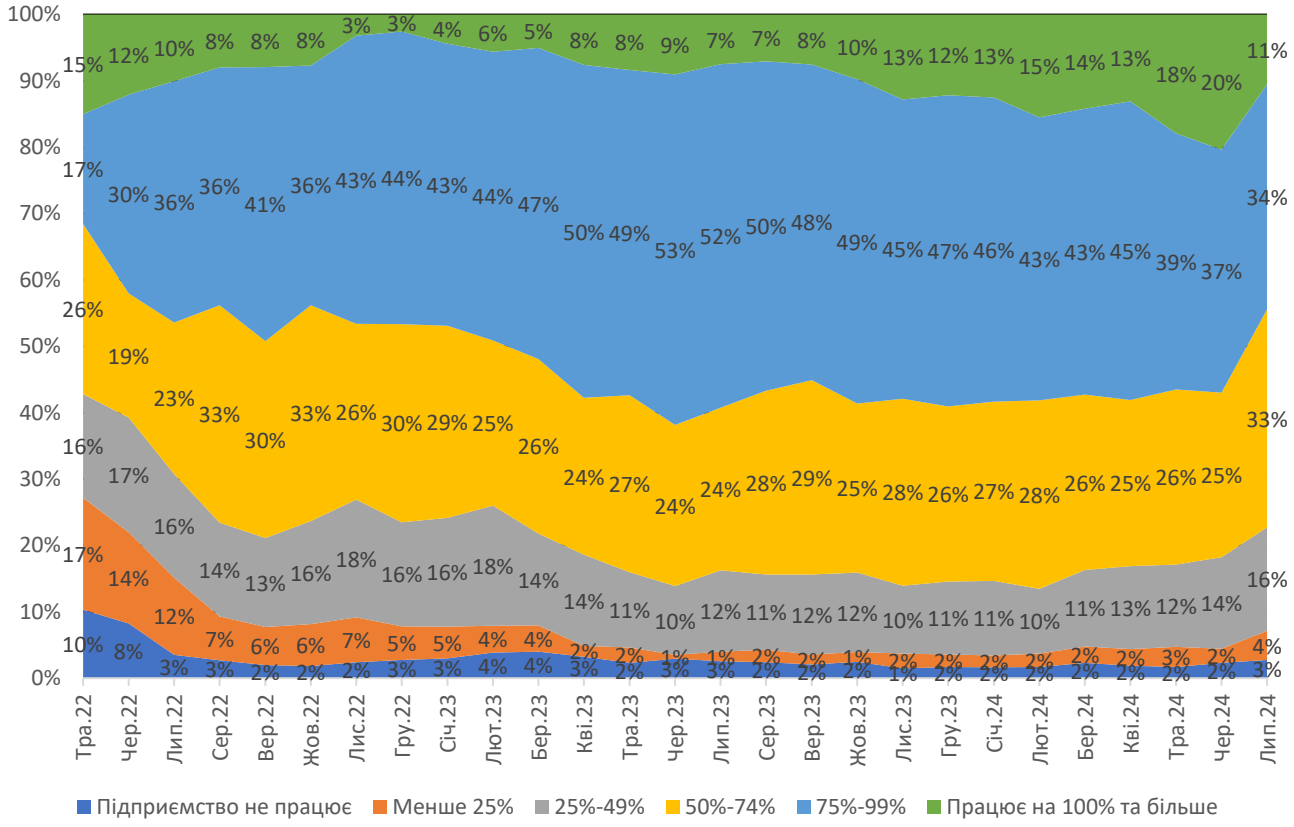

Рис. 31. Частка підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність (75 – 99%, 100% та більше) порівняно з довоєнним періодом (за розміром підприємств, %)

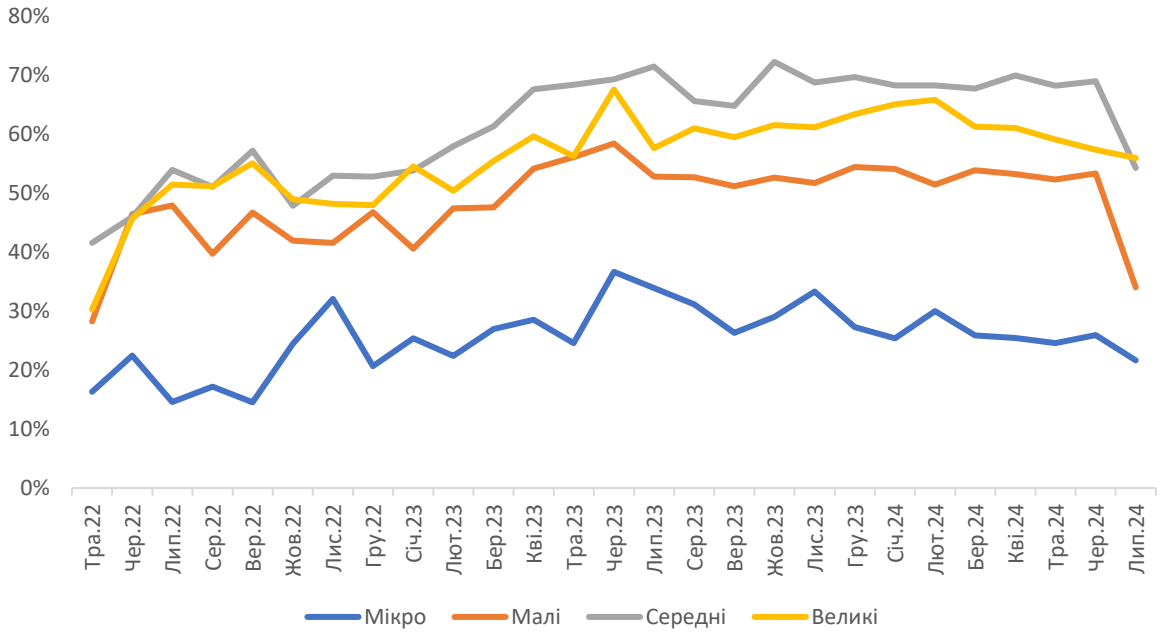

Станом на липень 2024 року не працювали 12% представників мікробізнесу, що вище ніж у червні (11%). Серед малих підприємств не працювали 4% опитаних, а серед середніх – 1%. Водночас, усі великі

підприємства працювали. Таким чином, **мікробізнес упродовж усіх хвиль опитування залишається більш чутливим до викликів воєнного часу.**

Результати бізнесу різних галузей. Харчова галузь залишається лідером із відновлення переробної промисловості, однак продемонструвала суттєве скорочення завантаження виробничих потужностей. У липні 2024 року 55% підприємств харчової галузі працювали майже на повну та повну потужність (було 70% у червні). На другій сходинці завантаження легкої промисловості, яка традиційно залишається в трійці лідерів. Однак відповідний показник легкої промисловості зменшився з 63% у червні до 49% у липні. На третій сходинці виробництво будівельних матеріалів, для яких зафіксовано зростання відповідного показника з 37% у червні до 47% у липні. Виробництво будматеріалів - єдина галузь, у якій спостерігалося зростання завантаження потужностей, тоді як в інших галузях відбулося скорочення. При цьому найнижчий рівень завантаження виробничих потужностей у металургії та металообробці: лише 9% у липні працювали на майже повну та повну потужність (був 38% у червні).

Рис. 32. Частка промислових підприємств, які працюють майже на повну та повну потужність (75 – 99%, 100% та більше) порівняно з довоєнним періодом, % опитаних за галузями[10]

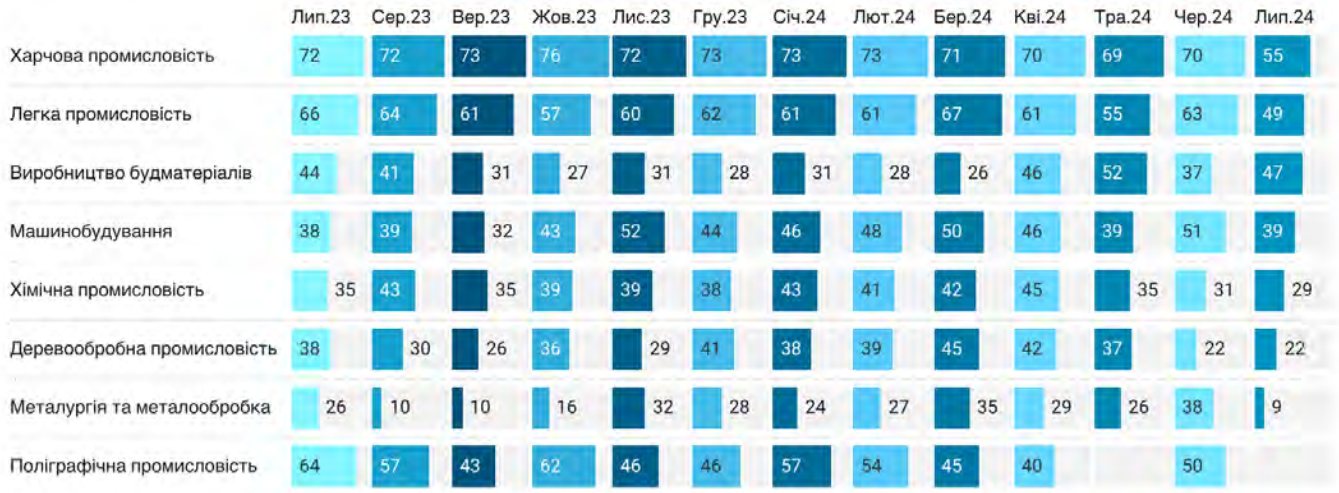

Результати за регіонами. У липні скорочення завантаження виробничих потужностей відбувалося в більшості досліджених регіонів. Зокрема, майже на повну та повну потужність у липні продовжували працювати всі або майже всі підприємства лише в Полтавській (100%), Рівненській (100%) та Вінницькій (96%) областях. Ситуація залишається найскладнішою в прифронтових Запорізькій та Харківській областях, у яких, відповідно, 0% та 5% підприємств працювали на високому рівні завантаження потужностей. У решті регіонів майже повне або повне завантаження потужностей переважно менше ніж у 40% – 50% опитаних.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ЕКСПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

У рамках двадцять сьомої хвилі опитування зафіксовано **67% опитаних (серед тих, які змогли дати відповідь), що були або є експортерами.** Водночас, 30% підприємств ніколи не мали експорту, а 3% не змогли дати відповіді на запитання.

Станом на липень 2024 року серед експортерів **84% опитаних вказали, що експортували до війни, а також продовжували експортувати впродовж останніх 12-ти місяців**. Ще 2% підприємств уперше розпочали експортувати саме під час війни (упродовж останніх 12-ти місяців). Водночас 14% підприємств експортували до початку війни, але не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців. Тобто, у липні 2024 року частка активних експортерів залишається приблизно на рівні попередніх місяців (82% – 84%). Український бізнес

[10] У липні 2024 результати для поліграфічної промисловості недоступні через недостатню наповнюваність підвибірки.

досягнув певної планки відновлення експортної діяльності, адже частина бізнесу не може побороти нові виклики для відновлення експорту.

Рис. 33. Вплив війни на експортну діяльність (% опитаних експортерів)

Результати бізнесу різного розміру. За результатами липня 2024 року, знову зафіксовано закономірність щодо стану експортної діяльності залежно від розміру підприємства. Серед мікробізнесу 37% підприємств, які експортували до війни, але не мали експортної діяльності впродовж останніх 12-ти місяців. Також висока частка підприємств, які не можуть відновити експорту, серед малого бізнесу – 21%. Дещо краща ситуація серед експортерів середнього розміру: 11% опитаних не експортували останні 12 місяців. Найкраща ситуація серед великого бізнесу, у якого відповідний показник становив лише 7%. Таким чином, великий бізнес традиційно є лідером із відновлення експортної діяльності.

Рис. 34. Частка експортерів, які не експортували впродовж останніх 12-ти місяців, за розміром підприємств (% опитаних експортерів)

Результати бізнесу за галуззю. Отримані дані вказують, що дотепер найбільш складна ситуація з відновленням експорту залишається в галузі виробництва будівельних матеріалів. Зокрема, 56% підприємств галузі вказали, що експортували до війни, але не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців. Також складна ситуація в металургії (відповідний показник становить 39%). На противагу цьому, найкраща ситуація в хімічній промисловості, у якій лише 5% опитаних не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців. У харчовій промисловості, яка в цілому є лідером відновлення, відповідний показник становить 13%.

Рис. 35. Частка експортерів, які не експортували впродовж останніх 12-ти місяців, за галуззю промисловості (% опитаних експортерів)

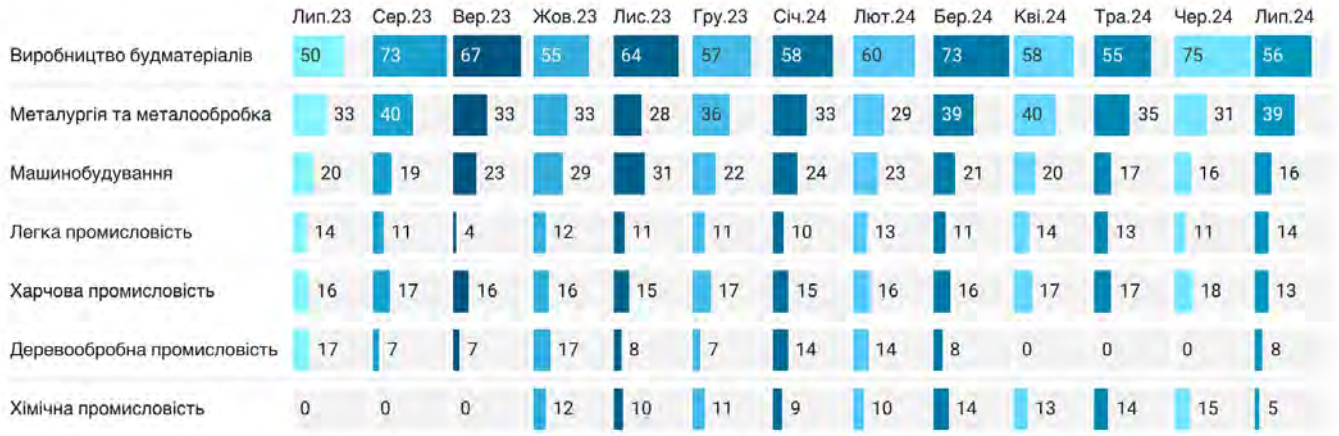

Результати за регіонами. Упродовж усіх хвиль щомісячного опитування доступні дані не дозволяють зробити висновки щодо чітких регіональних закономірностей через недостатню наповнюваність підвибірок в окремих областях. Однак в окремих регіонах усі підприємства (серед тих, хто зміг дати відповідь) відновили експорт, зокрема у Вінницькій, Київській, Одеській, Полтавській, Рівненській та Чернігівській областях. Найскладніша ситуація залишається в Дніпропетровській та Житомирській областях, у яких відповідно 71% та 50% не мали експорту впродовж останніх 12-ти місяців, хоча мали його до війни.

ВПЛИВ ВИМКНЕНЬ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

Під час двадцять сьомої хвилі опитування промисловим підприємствам було знову запропоновано оцінити вплив проблем з електропостачанням на їхню діяльність. У червні **2024[11] року вимкнення електропостачання знову стали більш вагомою проблемою для бізнесу порівняно з травнем 2024 року. Зокрема, у червні більшість (83%) підприємств тимчасово призупиняли роботу через вимкнення електропостачання (для порівняння – 52% у травні).** При цьому, лише у 2% підприємств вимкнень взагалі не було (23% у травні). Окрім цього, 14% підприємств працювали весь час, навіть якщо відбувалися вимкнення. Також **майже зовсім відсутні підприємства з найбільш критичними втратами (більше половини робочого часу)** – лише 2% підприємств.

Рис. 36. Вплив вимкнень електропостачання на роботу підприємств, % опитаних

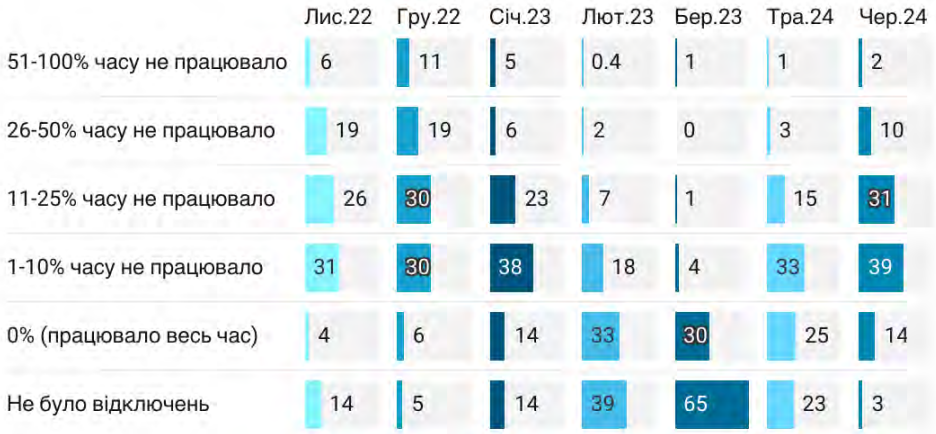

[11] У рамках цього опитування запитання про втрати робочого часу ставиться щодо попереднього місяця, який уже завершився. Тобто, у липні респондентів запитували про втрати робочого часу в червні.

У результаті, у середньому, через вимкнення електроенергії підприємства втратили 14% загального обсягу робочого часу за червень 2024 року (для порівняння, 8% у травні 2024, 15% у січні 2023 року, 23% в грудні та 21% у листопаді 2022 року). При цьому ситуація дещо відрізняється залежно від розміру бізнесу, галузі та регіону.

Рис. 37. Середній % часових втрат через відключення електропостачання, за місяцями

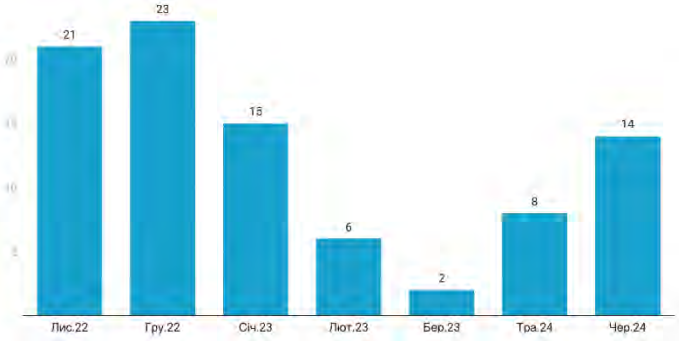

Результати бізнесу різного розміру. Ситуація відрізняється для підприємств різного розміру. Наприклад, не було вимкнень у 4% мікро-, 4% малих, 3% середніх та 3% великих підприємств. Водночас, продовжували працювати навіть у випадку вимкнень 11% мікро-, 9% малих, 16% середніх та 20% великих підприємств. Мікробізнес досі продовжує зазнавати найбільших втрат від терористичних атак росії на енергетичну інфраструктуру. Зокрема, **мікропідприємства в червні 2024 року, у середньому, втратили 21% робочого часу**. Втрати середніх та великих підприємств майже вдвічі нижчі (12% та 11% відповідно).

Рис. 38. Середній % часових втрат підприємств (за розміром), % опитаних

Результати бізнесу за галуззю. Найнижчі середні втрати робочого часу від вимкнень електропостачання зафіксовано в харчовій промисловості (11%), хімічній промисловості (14%) та машинобудуванні (15%). Однак в окремих галузях ситуація суттєво гірша. Зокрема, у деревообробній галузі, металургії і металообробці середні часові втрати становили 20%, а у виготовленні будівельних матеріалів – 21%.

Рис. 39. Середній % часових втрат підприємств (за галуззю промисловості), % опитаних

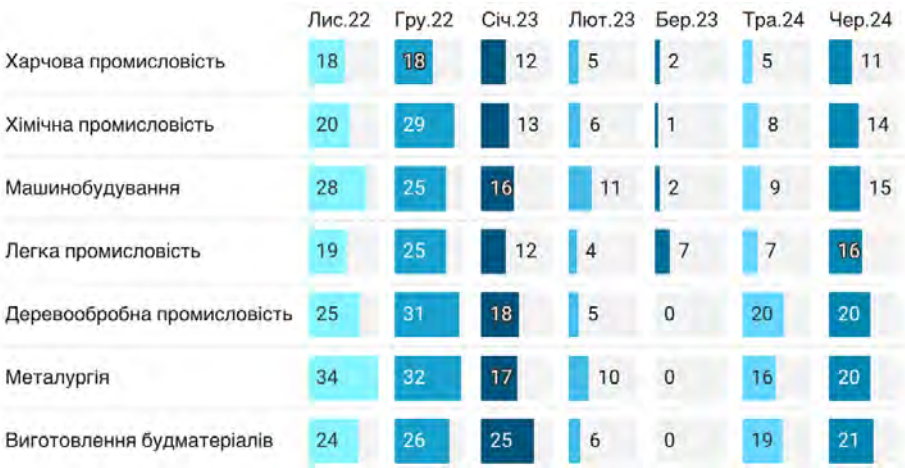

Результати бізнесу за регіонами. Результати опитування знову підтверджують певну регіональну специфіку негативного впливу вимкнення електропостачання. Найвищі середні часові втрати зафіксовано в Дніпропетровській області: 25% робочого часу. Також високі втрати у Хмельницькій (23%), Сумській (22%) , Львівській (22%) та Харківській (22%) областях. Лише в декількох регіонах середні втрати нижчі 10% - Рівненська, Вінницька, Полтавська, Одеська, Закарпатська, Київська та Черкаська області.

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

У липні 2024 року частка позитивних оцінок політики уряду щодо підтримки бізнесу склала 6%. Вона не змінилася порівняно з попереднім місяцем, коли стільки ж опитаних підприємств позитивно оцінювали цю політику. Рівень позитивних оцінок цієї політики вже близько року не перевищує 8%, а зафіксовані в червні та липні частки 6% стали найнижчими показниками за весь період цього дослідження, перша хвиля якого була проведена в травні 2022 року.

Частка нейтральних оцінок цієї політики збільшилась із 59% до 66%. Негативних оцінок також стало дещо більше: так державну політику з підтримки бізнесу оцінив 21% підприємств порівняно з 18% у червні.

Натомість частка респондентів, які не змогли поставити оцінку цій політиці, суттєво зменшилась. У липні таких було лише 7%, тоді як протягом шести попередніх місяців відповідна частка не опускалася нижче 14%.

Рис. 40. Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

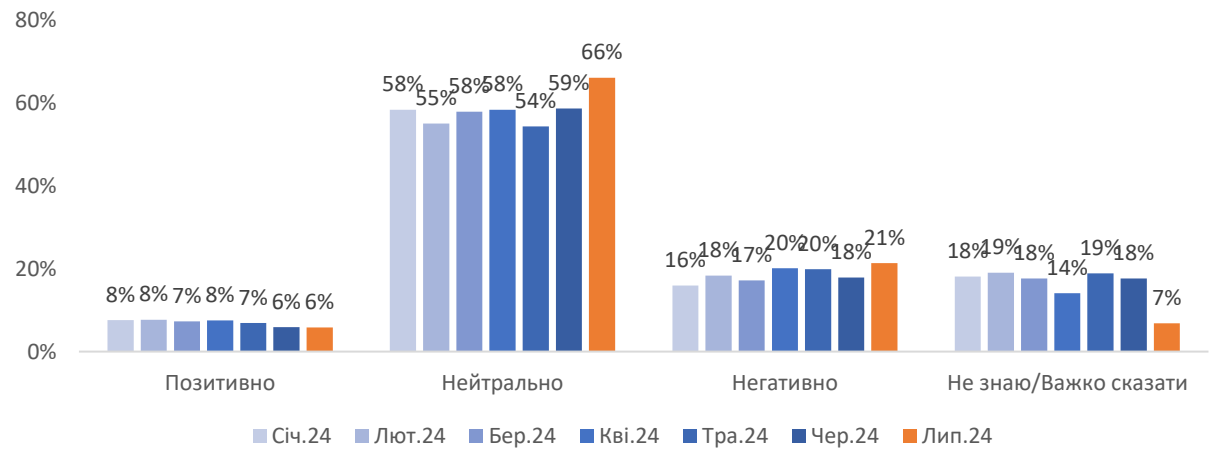

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу за розміром бізнесу. На фоні низького рівня позитивних оцінок державної політики з підтримки бізнесу в цілому, оцінки дещо покращуються зі зростанням розміру підприємств, хоча різниця між ними незначна. Так, серед великих підприємств цю політику позитивно оцінили 10% опитаних, тоді як серед мікробізнесу жодне підприємство не оцінило її позитивно.

Крім цього, представники малих підприємств частіше негативно оцінюють державну політику з підтримки бізнесу, ніж представники решти бізнесу. Зокрема, 31% цих респондентів поставив негативні оцінки цій політиці, у той час як серед респондентів, які представляють мікро-, середній та великий бізнес, відповідна частка не перевищує 21%.

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу за сектором. Найчастіше позитивні оцінки державній політиці з підтримки бізнесу ставлять представники галузі машинобудування (15%)[12].

[12] У цьому аналізі не розглядаються підприємства галузей сільського господарства, будівництва, торгівлі та послуг, а також підприємства, що ввійшли до категорії «Інші виробництва». Також не розглядаються підприємства галузі поліграфії через недостатню для проведення аналізу вибірку у цій галузі.

Водночас, серед підприємств галузі машинобудування зафіксовано одну з найвищих часток негативних оцінок цієї політики (37%). А найчастіше цю політику негативно оцінюють представники металургії (39%).

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу за регіоном. Найвищий рівень позитивних оцінок державної політики з підтримки бізнесу в липні 2024 року зафіксовано в Черкаській області (23% опитаних), а також у Запорізькій і Кіровоградській областях (по 21%)[13].

Разом із цим, найбільші частки негативних оцінок серед бізнесу Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської та Сумської областей, а також м. Києва (більше 40%).

[13] До порівняння не включено регіони, у яких не були опитані підприємства (детальніше див. розділ «Вибірка»), а також Івано-Франківську та Тернопільську області, де кількість респондентів була недостатньою для порівняльного аналізу.

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

У цьому звіті представлено результати 27-го нового щомісячного опитування підприємств «Український бізнес в умовах війни». Дані було зібрано за допомогою поєднання декількох методів збору даних: телефонне інтерв’ю представників бізнесу із внесенням відповідей до онлайн-форми інтерв’юерами та, у невеликій кількості випадків, самостійне заповнення онлайн-форми представниками підприємств, які під час попереднього телефонного контакту висловили бажання самостійно внести дані в онлайн-форму. Усі відповіді – і заповнені респондентами самостійно, і надані інтерв’юерам телефоном – було зібрано в одній базі даних. Після завершення опитування експерти ІЕД провели контроль та очищення даних і проаналізували відповіді.

У цьому опитуванні, зокрема, ми продовжуємо вивчати показники ділового клімату та кон’юнктури, які досліджує ІЕД у щоквартальних опитуваннях промислових підприємств у рамках проєкту «Ділова думка». Це, зокрема, показники, які в числовому вимірі показують зміни з місяця в місяць таких важливих для бізнесу показників, як обсяги виробництва та реалізації, обсяги експорту, запаси сировини та матеріалів, кількість нових замовлень та інших, а також очікування бізнесу щодо їх змін у наступні три та шість місяців.

Такі індекси обчислюють за єдиною методологією. Ми зараховуємо відповіді як +1, коли підприємство відповідає, що показник збільшився, 0, якщо він не змінився, і -1, якщо він зменшився, а результат є балансом між позитивними та негативним відповідями. Наприклад, якщо зі ста респондентів двадцять вказали на зростання виробництва, п’ятдесят респондентів – на його скорочення, і тридцять зазначили, що все залишилося без змін, то відповідне значення індексу буде -0,30. Додатне (від’ємне) значення індексу означає, що частка підприємств, на яких зросло виробництво, є більшою (меншою) ніж кількість тих, на яких виробництво скоротилось. Для більш точного заміру на рівні мікроданих відбувається зважування кожної відповіді з урахуванням розміру підприємства за кількістю працівників.

За допомогою таких індексів можна відстежувати динаміку змін цих показників, порівнювати їх у часі та швидко оцінювати загальний напрямок змін умов для ведення бізнесу та ситуації на підприємствах.

Польовий етап опитування тривав із 16 до 31 липня 2024 року.

ВИБІРКА

Усього у 27-й хвилі було опитано 483 підприємства. Вони розташовані у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Закарпатській, Запорізькій, Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях та в місті Києві. У кожному з цих регіонів було опитано від 1-го до 43-х підприємств[14].

Більшість вибірки склали промислові підприємства – 432 підприємства або 89% вибірки. Серед них переважають підприємства харчової, легкої промисловості та машинобудування. До сфери сільського господарства належать дев’ять опитаних підприємств (1,9% вибірки), до торгівлі – 27 (6% вибірки). Тринадцять підприємств або 2,7% вибірки працюють у сфері послуг, і два підприємства (0,4%) належать до галузі будівництва.

Серед опитаних підприємств є підприємства різних розмірів, які визначаються за кількістю працівників. Із них мікропідприємств (до 10-ти працівників включно) – 62 або 13% вибірки, малих (від 11-ти до 50-ти працівників) – 143 або 30% вибірки, середніх (від 51-го до 250-ти працівників) – 167 або 35% вибірки, і великих (більше ніж 250 працівників) – 111 або 23% вибірки.

[14] В опитуванні зазначалась область, у якій знаходилося підприємство на час проведення опитування.

Додаток 1. Вибрані результати опитування в цифрах

Вибірка

Розмір підприємств

	Кількість	Частка вибірки
Мікро-	62	13%
Малі	143	30%
Середні	167	35%
Великі	111	23%
УСЬОГО	483	100%

Сектор/галузь промисловості

	Кількість	Частка вибірки
Сільське господарство	9	1,9%
Виробництво металу та металообробка	23	5%
Хімічна промисловість	31	6%
Машинобудування	41	8%
Деревообробна промисловість	19	4%
Виробництво будівельних матеріалів	17	4%
Харчова промисловість	150	31%
Легка промисловість	45	9%
Поліграфічна промисловість	7	1,4%
Інші виробництва	99	20%
Будівництво	2	0,4%
Торгівля	27	6%
Послуги	13	2,7%
УСЬОГО	483	100%

Показники діяльності підприємств та ділового середовища, за розміром, індекс змін (липень 2024)

	Усі	Мікро	Малі	Середні	Великі
Виробництво	0,16	-0,18	-0,06	0,17	0,28
Очікувані зміни виробництва	0,37	0,20	0,19	0,32	0,52
Продажі	0,14	-0,16	-0,07	0,16	0,25
Очікувані зміни продажів	0,37	0,19	0,20	0,33	0,51
Експорт	0,12	-0,38	-0,13	0,13	0,19
Очікувані зміни експорту	0,34	-0,12	0,09	0,27	0,48
Дебіторська заборгованість	-0,11	-0,03	-0,17	-0,12	-0,11
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	-0,17	-0,21	-0,23	-0,22	-0,06
Кредиторська заборгованість	-0,14	-0,15	-0,26	-0,10	-0,10
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	-0,17	-0,18	-0,22	-0,24	-0,06
Податкова заборгованість	-0,17	-0,16	-0,30	-0,21	-0,06
Очікувані зміни податкової заборгованості	-0,20	-0,22	-0,31	-0,20	-0,15

	Усі	Мікро	Малі	Середні	Великі
Запаси сировини	0,15	0,11	-0,02	0,13	0,26
Очікувані зміни запасів сировини	0,19	0,04	0,01	0,18	0,32
Запаси готової продукції	0,02	-0,11	-0,05	-0,01	0,08
Очікувані зміни запасів готової продукції	-0,01	-0,19	-0,07	-0,05	0,07
Нові замовлення	0,14	-0,13	-0,01	0,14	0,23
Очікувані зміни нових замовлень	0,38	0,22	0,23	0,30	0,51
Ціни на сировину та матеріали	0,18	0,20	0,17	0,15	0,19
Ціни на сировину та матеріали, очікування	0,38	0,28	0,36	0,39	0,34
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни)	0,12	0,11	0,13	0,11	0,10
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни), очікування	0,38	0,29	0,37	0,40	0,31
Кількість працівників	-0,09	-0,10	-0,08	-0,11	-0,10
Очікувані зміни кількості працівників	-0,07	0,06	-0,09	-0,09	-0,06
Кількість працівників у вимушених відпустках	0,02	-0,10	-0,01	0,02	0,03
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	0,00	-0,08	-0,05	0,01	0,01
Кваліфіковані працівники	0,49	0,61	0,50	0,48	0,48
Некваліфіковані працівники	0,34	0,37	0,29	0,38	0,32
Оцінка фінансово-економічної ситуації	0,07	-0,24	-0,08	0,09	0,18
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,22	0,00	0,15	0,19	0,35
Оцінка ділового середовища	0,03	-0,29	-0,14	0,05	0,14
Очікувані зміни ділового середовища	0,24	0,03	0,11	0,25	0,34
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,11	0,29	0,12	0,08	0,13
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства в поточному місяці порівняно з аналогічним періодом минулого 2023 року?	0,20	-0,17	0,06	0,18	0,35

Показники діяльності підприємств та ділового середовища, за галуззю промисловості, індекс змін (липень 2024)

	Усі	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Виробництво	0,16	-0,05	0,23	0,02	0,05
Очікувані зміни виробництва	0,37	0,09	0,15	0,42	0,12
Продажі	0,14	-0,05	0,10	0,00	0,05

	Усі	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Очікувані зміни продажів	0,37	0,09	0,22	0,41	0,12
Експорт	0,12	0,18	0,10	0,04	-0,08
Очікувані зміни експорту	0,34	0,10	0,00	0,21	0,10
Дебіторська заборгованість	-0,11	0,15	-0,27	-0,07	-0,11
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	-0,17	-0,46	-0,30	-0,05	-0,18
Кредиторська заборгованість	-0,14	0,00	-0,40	0,04	0,10
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	-0,17	-0,20	-0,60	-0,05	-0,25
Податкова заборгованість	-0,17	-0,20	-0,29	-0,10	-0,11
Очікувані зміни податкової заборгованості	-0,20	-0,11	-0,57	-0,25	-0,20
Запаси сировини	0,15	-0,04	0,29	0,12	-0,11
Очікувані зміни запасів сировини	0,19	0,05	0,12	0,15	-0,06
Запаси готової продукції	0,02	-0,04	0,10	0,05	0,06
Очікувані зміни запасів готової продукції	-0,01	-0,14	-0,05	0,14	0,00
Нові замовлення	0,14	-0,04	0,23	0,02	0,11
Очікувані зміни нових замовлень	0,38	0,20	0,50	0,35	0,27
Ціни на сировину та матеріали	0,18	0,13	0,13	0,27	0,11
Ціни на сировину та матеріали, очікування	0,38	0,40	0,39	0,64	0,38
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни)	0,12	0,13	0,14	0,15	0,00
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни), очікування	0,38	0,35	0,35	0,48	0,38
Кількість працівників	-0,09	-0,17	-0,06	-0,07	-0,17
Очікувані зміни кількості працівників	-0,07	-0,14	-0,07	-0,09	0,00
Кількість працівників у вимушених відпустках	0,02	0,00	0,00	0,08	0,06
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	0,00	0,00	-0,04	-0,06	0,00
Кваліфіковані працівники	0,49	0,52	0,30	0,53	0,31
Некваліфіковані працівники	0,34	0,30	0,17	0,39	0,31
Оцінка фінансово-економічної ситуації	0,07	-0,20	0,13	0,00	-0,11
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,22	0,00	0,36	0,00	0,18
Оцінка ділового середовища	0,03	-0,19	0,10	-0,08	0,00
Очікувані зміни ділового середовища	0,24	-0,06	0,43	0,00	0,29
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,11	0,10	0,04	0,04	0,13
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства в поточному місяці порівняно з аналогічним періодом минулого 2023 року?	0,20	0,06	0,22	0,31	-0,11

	Усі	Виробництво будматеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість	Поліграфічна промисловість
Виробництво	0,16	0,00	0,17	0,09	-0,29
Очікувані зміни виробництва	0,37	0,24	0,38	0,36	0,33
Продажі	0,14	0,00	0,16	0,14	-0,29
Очікувані зміни продажів	0,37	0,18	0,40	0,34	0,33
Експорт	0,12	-0,43	0,14	0,19	0,00
Очікувані зміни експорту	0,34	-0,37	0,36	0,27	0,25
Дебіторська заборгованість	-0,11	-0,44	-0,15	0,00	-0,20
Очікувані зміни дебіторської заборгованості	-0,17	-0,50	-0,18	-0,12	-0,20
Кредиторська заборгованість	-0,14	-0,44	-0,17	-0,18	0,00
Очікувані зміни кредиторської заборгованості	-0,17	-0,50	-0,21	-0,27	0,00
Податкова заборгованість	-0,17	-0,20	-0,25	-0,10	0,00
Очікувані зміни податкової заборгованості	-0,20	-0,47	-0,22	-0,28	0,00
Запаси сировини	0,15	-0,12	0,13	0,14	0,17
Очікувані зміни запасів сировини	0,19	0,12	0,19	0,05	-0,20
Запаси готової продукції	0,02	-0,29	-0,10	0,15	0,25
Очікувані зміни запасів готової продукції	-0,01	-0,06	-0,09	-0,10	-0,25
Нові замовлення	0,14	-0,06	0,13	0,22	-0,14
Очікувані зміни нових замовлень	0,38	0,12	0,33	0,39	0,40
Ціни на сировину та матеріали	0,18	-0,06	0,16	0,26	0,43
Ціни на сировину та матеріали, очікування	0,38	0,13	0,37	0,39	0,67
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни)	0,12	-0,06	0,12	0,09	0,43
Ціни на готову продукцію (відпускні ціни), очікування	0,38	0,19	0,37	0,39	0,67
Кількість працівників	-0,09	-0,29	-0,11	-0,11	-0,14
Очікувані зміни кількості працівників	-0,07	-0,29	-0,09	0,02	-0,29
Кількість працівників у вимушених відпустках	0,02	-0,17	0,04	-0,03	0,17
Очікувані зміни кількості працівників у вимушених відпустках	0,00	-0,09	0,00	-0,03	0,17
Кваліфіковані працівники	0,49	0,69	0,53	0,66	0,60
Некваліфіковані працівники	0,34	0,54	0,42	0,46	0,60
Оцінка фінансово-економічної ситуації	0,07	-0,13	0,09	0,16	-0,29
Очікувані зміни фінансово-економічної ситуації	0,22	0,18	0,32	0,13	0,00
Оцінка ділового середовища	0,03	-0,13	0,05	0,09	-0,57
Очікувані зміни ділового середовища	0,24	-0,12	0,32	0,16	0,00

	Усі	Виробництво будматеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість	Поліграфічна промисловість
Чи плануєте Ви розширити діяльність свого підприємства протягом найближчих двох років?	0,11	0,11	0,11	0,21	0,17
Як Ви оцінюєте фінансово-економічне становище Вашого підприємства в поточному місяці порівняно з аналогічним періодом минулого 2023 року?	0,20	0,07	0,20	0,10	-0,14

Вплив війни

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни, за розміром бізнесу

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Перебої з електро-, водо- та теплопостачанням	78%	86%	76%	76%	80%
Небезпечно працювати	58%	34%	48%	65%	72%
Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників	47%	31%	46%	49%	53%
Зменшення попиту на продукцію/послуги	32%	29%	40%	33%	24%
Зростання цін на сировину/матеріали/товари	32%	37%	39%	31%	23%

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни, за сектором

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Перебої з електро-, водо- та теплопостачанням	78%	87%	70%	74%
Небезпечно працювати	65%	68%	55%	42%
Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників	74%	36%	50%	47%
Зменшення попиту на продукцію/послуги	35%	29%	28%	32%
Зростання цін на сировину/матеріали/товари	30%	26%	33%	42%

Основні проблеми, із якими зіштовхується бізнес під час війни, за сектором (продовження)

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Перебої з електро-, водо- та теплопостачанням	82%	84%	86%
Небезпечно працювати	12%	65%	55%

Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників	59%	45%	34%
Зменшення попиту на продукцію/послуги	53%	29%	27%
Зростання цін на сировину/матеріали/товари	53%	31%	48%

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, за розміром бізнесу

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Позитивно	6%	0%	6%	5%	10%
Нейтрально	66%	63%	55%	71%	74%
Негативно	21%	21%	31%	19%	13%
Не знають/Не відповіли	7%	16%	8%	4%	4%

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, за сектором

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Позитивно	4%	7%	15%	5%
Нейтрально	57%	74%	49%	58%
Негативно	39%	19%	37%	21%
Не знають/Не відповіли	0%	0%	0%	16%

Оцінка державної політики з підтримки бізнесу, за сектором (продовження)

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Позитивно	6%	4%	4%
Нейтрально	59%	73%	62%
Негативно	24%	19%	20%
Не знають/Не відповіли	12%	3%	13%

Забезпеченість замовленнями

Забезпеченість замовленнями, за розміром бізнесу

	Усі	Мікро-	Малі	Середні	Великі
Менше 1 місяця	12%	35%	14%	9%	5%
1 - 2 місяці	37%	36%	47%	34%	29%
3 - 5 місяців	28%	24%	24%	29%	32%
6 - 11 місяців	13%	6%	13%	14%	17%
12 місяців і більше	10%	0%	3%	14%	18%

Забезпеченість замовленнями, за сектором

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
Менше 1 місяця	14%	0%	5%	17%
1 - 2 місяці	55%	45%	32%	56%

	Виробництво металу та металообробка	Хімічна промисловість	Машинобудування	Деревообробна промисловість
3 - 5 місяців	23%	38%	41%	17%
6 - 11 місяців	9%	17%	16%	11%
12 місяців і більше	0%	0%	5%	0%

Забезпеченість замовленнями, за сектором (продовження)

	Виробництво будівельних матеріалів	Харчова промисловість	Легка промисловість
Менше 1 місяця	29%	13%	14%
1 - 2 місяці	57%	31%	52%
3 - 5 місяців	14%	30%	32%
6 - 11 місяців	0%	15%	2%
12 місяців і більше	0%	11%	0%